

XIV. ARADVÁRMEGYE HELYSÉGEI.

Ugyanazon területen, melyen ma 122 helység áll, a középkori Aradvármegyében¹⁾ 437 falu és nagy-puszta, 2 város és 12 mezőváros, összesen tehát 451 helység sorakozott egymás mellé. Talán nem állott valamennyi egy és ugyanazon időben, de számuk mindenesetre 3—400 közt ingadozott; így a Hunyadiak korában²⁾ 9 vár, 10 város és 382 helység feküdt Aradban. Az is igaz, hogy a határszéleken fekvő helységeket, felváltva, hol egyik, hol másik megyéhez számították; de ez összesen akkor sem tapasztalunk lényeges változást, ha az ily bizonytalan helységek számát 30—40-re tesszük, mert, az oklevelek pontatlan jelzése miatt, némely aradi helységet viszont talán más szomszéd vármegye javára írtunk.

Valószínű különben, hogy mindamelllett az egész vármegyének nem volt több lakosa, mint ma az egyetlen Arad városának; a falvak néha csak 5—6 házból állottak s 50 lakónál többet egy falura, 500-nál többet egy mezővárosra, s 5000-nél többet egy városra alig számíthatunk. Így az egész területen mintegy 40—50,000 ember élt; körülbelül $\frac{1}{8}$ -a a mostani népességnek. Ily kicsinyek lévén, nemcsak a Maros vonala mellett s az éjszaknyugati sík s a délnyugati dombos vidéken, hanem még keleten, a Makra és Hegyes gerinczéről lerohanó kis oldalvölgyekben is egymást érhatték a falvak és telepek. Bíró és tanács állt a nagyobb helységek élén³⁾; az apróbbakat azonban alkalmasint azon uradalomból igazgatták, a melyhez épen be voltak osztva.

Aradvármegye mellékelt középkori térképén feltüntetni ügyekeztem a főbb helyeket, a melyeknek fekvését teljesen, vagy hozzávetőleg megállapíthattam; a birtokviszonyokat pedig a családok történetében ösmertetem. Ehhez képest itt csupán a falvak betűrendes felsorolására szorítkozom.

Abád⁴⁾, (ma Wiesenheid, Ibéd), néha Apádnak írva, a vármegye egyik legrégibb, már 1135. táján említett faluja⁵⁾, az aradi prépostság ősi jószágá, mely miatt 1349—1377. perelnie kellett a Laczkfyakkal⁶⁾. — *Abony* (a mai Pécskától nyugatra, a Maros mellett), többnyire Csanádban, 1437.

¹⁾ A mai Aradban 271 helység van. — ²⁾ *Csánki*, I. 760—782. — ³⁾ Hely- és családnevek bizonyítják, hogy a *kenészség* intézménye Aradban sem volt ismeretlen; erről az oláhok történetében lesz szó. — ⁴⁾ A feltűnőbben szedett név ma is meglévő falut jelent. — ⁵⁾ Dl. 31121. — ⁶⁾ Ott, hol családnév van idézve, a bizonyítékot a családok történetében adom.

és 1446. azonban Aradban említik¹). — *Almaszeg*, Szabadhely, Gyorok és Paulis közt, az elsőnek határában, a Marosnak egy nagy kanyarulatában²). 1337. Telegdy Csanád érsek s unokaöccserei kapták osztályrészül; 1360. újra osztozkodtak. 1487. már Ábrahámfy Istváné volt, ki zálogba adta ugyan, de önkényesen visszafoglalta Dóczy Imrétől. 1561-ben Bánkőy Péter, Méregyh Ferencz, Társy György, Nagy György és Makay Albert a földesura. A templomosoknak közelében állt konventjéről már volt szó. — *Almateleke*, 1518. Fizes pusztája. — *Almás*, a Kisalmáspatak mellett, Erdély határán ott feküdt, hol e patak a Marosba ömlött. Most Petrishez tartozik. 1364-ben az erdélyi káptalan birtokába akarta ígteni Elek és Irneus mestert, de a bulcsi apát ellenmondott³). — *Alsó-Batonya*, l. Batonya. — **Alsó-Bozva**, a Maros mellett, Berzova helyén vagy közelében. 1508. Haraszthy György zálogba vette Ábrahámfy Jánostól, — miről 1519. Haraszthy Ferencz bizonyoságot adatott magának. — *Alsó-Bruma*, a Maros mellett, 1479-ben a váradjai uradalomhoz tartozott; földesurai 1479-ig a Garayak, 1479—1510. a Bánffyak, 1510—1526. Brandenburgi György. *Alsó-Csolta*, l. Csolt. *Alsó-Dobravicza*, l. Dobravicza. — **Alsó-Füves**, a mai temesi Fibis táján, 1453-ban Alsofynek írva. — **Alsó-Gutonya** a mai Ja-Kutinahegy tövében, Szpata és Vizma közt⁴), 1477-ben a Bánffyak solymosi uradalmának tagja. — *Alsó-Iváncs*, vagy Iváncz, 1440-ben az Országh- 1477-ben a Báthory-családé. 1518. itten Lázár volt Frangepán Beatrix vajdája (gazdatisztje). 1561. az aradi káptalané. E falu a Maros jobb partján, a Vurvu-Ivaniczáról eredő Milova és Milovicza összefolyásánál feküdhett. — *Alsó-Kalotha* 1440. és 1447. Országh Mihály s Jánosé, 1475. a Bánffyak birtoka volt⁵). 1510. György örgróf, 1597. Jósika István kapta. Ma csak neve van meg (Alsó-Kalocsa) Konoptól keletre⁶). — **Alsó-Kápolnás**, a mai Krassó-Szőrény éjszakkeleti részében, — Kápolnás helyén. 1427—1479. a Garayaké, azontúl a Bánffyaké. — *Alsó-Kékes*, l. Kékes. — **Alsó-Kövesd** ma Guvesdia, Lippától délre; 1483. a Garayak eladták a Bánffyaknak. — **Alsó-Milova** a Maros mellett, a mai Milova helyén, a solymosi uradalomban; 1440. Országh M., 1477. Bánffy, 1510. György örgróf a földesura. — **Alsó-Monyorós**, ma Monorostia, Tótváradtól ényra. 1515—1519. az Ábrahámffy és Buttháni-családé. — *Alsó-Part*, Fűskút vidékén (ma Temesben), 1471—1493. a Keszy-családé. — *Alsó-Radna*, l. Radna. — *Alsó-Székas*, Tótváradtól éjszakra; 1477. a váradjai uradalomban a Bánffyaké, 1510. György örgrófé. — *Alsó-Talmágy* a Maros balpartján, Dubest és Bata közt feküdt, a mai Krassó-Szőrény megyében; a Garayaké, majd (1483.) a Bánffyaké. — *Alsó-Vidék* Tótvárad közelében feküdt, talán

1) *Fejér*, X. 7., 893—5. és *Tört. Tár*, VI. 28. — 2) *Fábián*, I. 165. *Pesty*, Krassó, III. 487. — *Tört. Ért.* 1885., 27. — 3) *DI.* 29698. — 4) *Csánki*, I. 762, a Lugos vidékén levő Kutinával veszi egynek; az oklevelek azonban a három Gutonyát Szpata, Vizma és Krivobara vidékén sorolják fel. — 5) *DI.* 17660. — 6) *Fábián*, I. 167.

Bulcsusal szemben; 1510. György örgróf kapta. — *Alsó-Zámsor*, valahol a krassószőrényi oldalon; 1358. az Illyeyeké¹⁾. — *Anyasziond*, l. Sziond. — **Apácza**, a mai Új-Arad helyén²⁾. 1333-ben már plébánia. 1480. Gyanthei István aradi örkanonokot Dóczy Imre eltiltotta annak eladásától. 1481. Dóczy zálogbavette Csályay István, 1484. Pathócsy Orsolya, 1484. Haraszthy részeit s a következő években be is igtattatta magát. 1488. Haraszthy a maga részét Dóczynak, 1497. pedig özv. Dóczyné a saját fiának adta, ki 1504-ben Pathócsyné részjóságait is megszerezte. 1510—11-ben Dóczy határsértés miatt perelte a sági (segenthau) oldalon birtokos Ravazdy Pétert. 1520-ban Dóczy föltételesen ezt is lekötötte Maczedóniai Miklósnak. Dóczy Miklósnak még 1561. is 4 portája volt itt. — *Aranyos-Szöllős*, l. Szöllős. — *Aranyút*, alkalmasint a mai Paulis és Kladova közt; 1350—55-ben az aradi káptalané³⁾. — *Ardó*, l. Kerecsen-Ardó. — *Asszony*, Vingától éjszakra, 1454. a Hunyadiaké. — *Asszonylaka*, melyet amazzal nem lehet összetéveszteni, a mai Engelsbrunn átellenében⁴⁾ a Maros mellett, melyen réve volt, erdős vidéken feküdt. Törzshelye a Ravazdy-családnak. 1561. már Kassay János kezén találjuk e falut, mely a marosi hajózás és az országút mellett feküdvén, elég élénk lehetett. — *Avas*, körülbelül a mai Trójás helyén, a Marosba ömlő Temesesti-völgy mellett. A váradjai uradalomhoz tartozott; földesurai fölváltva a Garayak, Bánffyak, Corvin János és Brandenburi György. — *Aroki* vagy Árki, Csála és Arad közt, a Maros mellett, alkalmasint az ú. n. római sáncz árkáról elnevezve⁵⁾. 1337-ben már plébánia. 1342-ben a Sándorfiak és Szeri Pósa pereltek érte; 1463. a Gesztieknek stb. adta zálogba s ez úton került az Országgh-család sződi uradalmához, melyhez még 1500—2-ben is tartozott. 1561-ben hét kapuja volt itt a Mágocsy-, Liszthy, Zay és Pethő-családnak. — *Árpatarló*, a mai Traunau közelében, a Maros mellett; 1463. ezt is elzálogosította Szeri Pósa. — *Arvahegy* Halálos és Vérteske közt, alkalmasint a Soborsin mellett emelkedő Czukorhegy régi neve. 1510-ben György örgróf kapta.

Babos, Basarágtól és Sziondtól délre, 1232. egy Péter nevű ember földje gyanánt szerepel; 1456 a csanádi Járával említik. 1759-ben Varjasháza, Sziond és Babos puszták közt határvillongás folyt⁶⁾. — **Bagd**, ma Bogda, vagy Neu Hof, Temes megyében. 1552-ben Bagdy Mihály halálával Alsó- és Felső-Bagdot Gaal András és Bertalan kapta. — *Bak* a Maros

1) *Pesty*, Krassó, III. 42. — 2) Bizonyítékok: Tört. Ért. 1882., 154. és 168. —

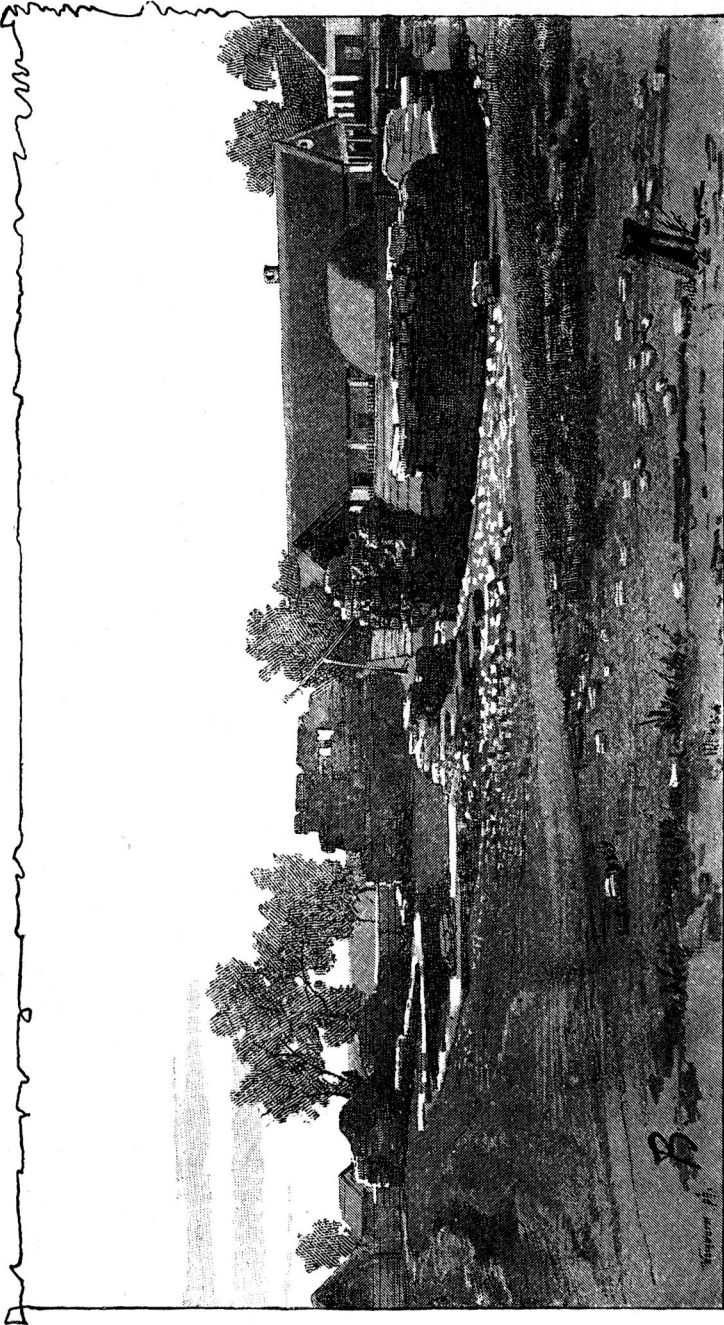
3) Tört. Adattár, II. 256—7. — 4) *Csánki*, I. 766. és Tört. Ért. 1882., 168. Kér és Fűskút közé, a mai Wiesenhaid helyére teszi; de helytelenül, mert egy 1388. évi oklevél szerint itt volt az aradi erdő déli része s itt rév is volt a Maroson, melyet még 1514. is emlegettek. — 5) Egy 1723. évi térképen egy Jareck nevű pusztult hely így van bejegyezve. Rácz (Zaránd, 151.) tévesen keresi Arad és Kurtics közt. — 6) *Haan*, Dipl. 6., Dl. 15076. — *Parcz*, 5.

mellett, Iváncs, Pálülése és Nyárrév szomszédságában feküdt, a mai Paulis és Szabadhely közt; 1333. már plébánia; 1436., 1451., 1471., 1517. és 1561. ismételve említik az oklevelek¹⁾. A Bakyak ősi fészke; 1561-ben is Baky Menyhérté és Méregh Ferenczé. — **Baktornya**, a mai Torna helyén. Olykor Bat- vagy Bát-tornyanak is nevezik. 1454. mint a kerekégyházi uradalom egyik falujába, az aradi káptalan ide is beigtatta Hunyadi Jánost. 1455. mint csanádi falut kapták Bothos András leányai. 1463. Baaktornya Aradban a király jószágá volt, melyet még azon évben Szilágyi Erzsébet nyert adományúl²⁾. 1561. Csanád pusztult faluja. — **Baltaháza**, a mai Bulza, Kapriorától délkeletre, Krassó-Szörény megyében. 1366-ban — a megye megnevezése nélkül — a Csanád-nemzetségé. — *Baltanágra*, szóserént Feketető; 1337-ben még valóban Feketetőnek, máskép Mikcseházának nevezik³⁾, 1479. és 1483. ellenben már Balthanagrának; s így kétségtelen, hogy 1337—1479. közt oláhosodott el. A mai Tok helyén feküdhett. Szád uradalmához tartozott. — *Baniczi*, 1477. Solymosvár uradalmában, Lapusnyik és Dobroince közt; 1440. Országkaptá. — **Bara**, a mai Barra, a Ménespatak mellett, mely itt a Barra nevű tavat alkotja. Krassó-Szörényben, Vizmától dk-re fekszik. 1440. Országkaptá. 1473. a Bánffy-családé. — *Basarág*, Arad egyik legrégebb helysége; ma pusztá, Batonya és Pécska közt. 1216—1232. az aradi vár jószágá volt; 1232. Csák Miklós, 1337. Vezekényi István, 1407. Lépes János, 1464. a Báthory-család kaptá; 1511. Jaksics Péteré, 1561. Bánúry Péteré és Pongrácz Kristófé. A középkorban rendszeren Aradhoz számították; mivel az 1561. évi összeírásban Csanádban is említnek egy Basarágot, valószínű, hogy csakugyan két helység volt. Szent Imre herczegnek szentelt temploma már 1407-ben állott. — **Batonya**, mai helyén, a Szárazér mindkét partján, Csanádmegyében. Felső-, Középső- és Alsó-Batonya néven 1463—1477., s Batonya néven 1454—1516. Arad faluja; 1437. csak általában említik, hogy a Szárazér mellékén feküdt. A középkorban csupán egyszer, 1455. írják csanádi helynek; 1549-től többnyire odaszámítják⁴⁾. Földesurai: 1437. Herczeg Ráfael, 1454. Hunyadi János, 1455. a Bothos-lányok, 1463. Szilágyi Erzsébet, 1477. a Bánffyak, 1508. Brandenburgi György. — *Bábolna*, 1471—1508. az Ábrahámffyak kapronczai uradalmában. A mai Berzovától ék-re, a monorostyai völgyben feküdhett. — *Bácsa*, ennek közelében állott s hasonló volt a sorsa. Nevét, úgy látszik, a Dumbroviczától é-ra levő «Kapu Voşiu» hegy őrzi. — *Bálványos* Mikelaka és Glogovác közt délfelé, a Maros mellett⁵⁾, 1388. az aradi káptalané; még 1607. is Arad

1) *Csánki* (I. 766.) a muz. és Forgách-ltból; Sztáray-okl. II. 485., Dl. 29805. Mok, Botk és Bok néven. *Fábián* tehát (I., az előszóban), hiában róttá meg *Vályit*, ki Aradban kereste. *Karácsovai* (Tört. Ért. 1882. 157.) a mai Tornyára helyezi. — 2) Dl. 15814, és 15862. — 3) *Anjouk.* okm. III. 370. — 4) Bővebben írtam meg történetét: Alföld, 1890., 67. sz. — 5) Egy 1763. évi térkép még följegyzi. (*Szentkláray*, Száz év, B. térkép).

pusztája gyanánt említik. — *Bánliget* 1358. az Illyeiek jószágá, a mai Krassó-Szörénymegyében. Fekvését pontosabban nem ösmerjük. — **Bánya**, a mai Bája, Tótváradtól é-ra. Ennek uradalmához tartozott 1479-ben. — *Bátya* (Bathya, Baatya, Bachya) nevét, úgy látszik, Mikelaka Batanicza nevű pusztája tartja fenn. Az oklevelek hol Kovászi és Csolt, hol Szabadhely, Csolt, Fejéregyház, Keresztúr, Ség és Cserfalva vidékén, hol pedig Radna és Papi közt sorolják fel s így megerősítik e föltevést. 1388—1561. az aradi káptalan birtoka volt. — *Belső-Csála*, 1. Csála. — *Belső-Zábrány*, 1. Zábrány. — *Benes*, a mai Berzova közelében, a Maros mellett; 1479-ben, zálogképen, a Dóczyak szerezték meg az Ábrahámffaktól. — *Benkefalva* Arad és Csála közt, 1411—1421. közt van róla szó; Benke Péter 1421-ben csálai birtokos volt. — *Berbencze*, máskép Tót-Berbencze, a temesi Féregyház vidékén; csupán 1443—1444. és 1452. említik¹⁾. — *Besen*, Temesben, a Hodosi-völgyben, hol a Busina-hegy őrzi nevét. 1470—1477. a Bánffyaké, 1518. Farkas Imrée és Dakó Jánosé. — *Besenyőd* 1235. az aradi vár földje volt, melyet a Csanád-nemzetség akart elfoglalni. A Bessenyeycsalád aradi ágának ősi fészke s mint ennek okírataiból kiderül, Szentdemeter és Udvari közt kellett feküdnie. Nevét tehát aligha nem Bezdin őrzi. — *Bécs* azon tájon, hol — Aradtól ny-ra, — a Marosból a Csesztöreg kiszakadt, gázlóval. 1421. a csanádi káptalané. — *Bike*, Ménési és Bodorlaka közt, a Maros közelében, 1472-ig a Szeri Pósáké, azután az Ongoroké, 1561. pedig a Mágócsy-, Zay- és Pethő-családé. 1607. Bikács néven Arad pusztája. — **Bikkes** ma Buchberg, Temesben; hajdani magyar nevét a Dealu Bikisu batrin őrzi. 1471. a mácsalakai uradalomhoz tartozott. — **Bizere** a mai Glogovác helyén feküdt, hol a bold. szűz Mária tiszteletére emelt templomának nagyszerű romjai most is láthatók²⁾. Az első királyok korába visszamenő benedek-

1) *Csánki*, I. 767. — 2) Apátságáról értekezett *Balássy*, Magyar Sion, VI., 336—350., a nélkül, hogy helyét közelebbről meghatározná. Bizere mint helynév előfordul Krassó-Szörényben, a mai Vercserova mellett (*Pesty*, Szörényi bánság, II. 15.) és a békés-gyulai határban is. (Békésm. tört. társ. évk. X. 27.) — Régi térképek Lippa és Zábrány közt, körülbelül Paulissal szemben tüntetik föl. *Fábián*, *Fényes*, *Oltoányi* s legutóbb *Karácsonyi* (Tört. Értes. 1884., 131.) helyét a csicséri Háda-szigeten jelöli meg. Ott azonban nincs nyoma templomnak s mivel a határ e része Schöndorfhoz, a régi Sződihez tartozott, ott kétségtelenül Sződivár romjait kell keresnünk, ha Bizerével tőszomszédnak mondják is (1522.) a bizerei apátot. Tőszomszéd volt (1507.) Sződivel is, a mi azt mutatja, hogy legrégibb javai a Maros jobb partján terjedtek el. A sződi romoktól valamivel odább ény-ra levő templomfalak határozottan Bizerére utalnak, mert Arad és Almaszeg közt más emlékszerű épületről — a középkorban — nincs tudomásunk. Romjait már *Pázmány* (*Péterfy*, Concil. Reg. Hung. II. 273.) említi. *Rupp* (III. 67—8.) *Mogyoróssy* nyomán (Gyula hajdan és most, 105.) Gyula mellett keresi Bizerét, melynek helyét *Czinár* (Monast. I. 289.) viszont ismeretlennek vallja. Mivel azonban az adatok határozottan e tájra, az aradi prépostsággal, Sződivel, Csolttal való szomszedságra utalnak, úgy hiszem, nem jogtalanul keresem ez apátságot Glogovácson, hol a hagyomány s a látható romok szerint valóban volt is ilyes főpapi intézmény.

A glogováci romok.

rendi apátság még 1514-ben is vámot szedetett a Maroson. Apátjait az 1322—1507. közti időkből ismerjük. 1333—7. közt plébánia is állott itten. A romokról s a glogováczi Öthalomról számos rege él a nép ajkán; Bizere nevét azonban semmi sem őrzi — sem itt, sem a csicséri szigeten. — **Bodorlaka**, a mai Mondorlaka helyén, a Maros mellett; 1472-ig a Szeri Pósáké, 1561. Mágócsy Gáspáré, kinek itt 10 portája volt s így «Bandarlaka» a népesebb helyek közé tartozott. — **Bodrog**, Zádorlakától ny-ra, a Maros mellett, 1561-ig a Bessenyeyek ősi birtoka¹⁾. 1465. alapított szerb apátsággal. Először említik 1422-ben²⁾, Kétségkívül csak játék, ha nevét az obotritoktól származtatják³⁾. — *Bogorfalva* (Bogurjefalva) Tok és Iltyó közt; 1479-ig a Garayaké, azontúl a Bánffyaké. — *Bolókerék* (Boluhkerek) a Százázér közelében, 1256. a Csanád-nemzetségé⁴⁾. *Boncsó* (Bonchou) máskép Döbördön, Kapriora, Pozsega és Pestes közt, már 1256. a Csanád-nemzetség egyik uradalmának feje. 1337. a Csanád-nemzetség osztálylevele mindkét néven említi⁵⁾. — *Bonnfalva*, a Maros mellett, a mai Krassó-Szörényben állt 1366-ban⁶⁾. — *Boroshalma-teleke* 1506-ban Vizes pusztája. — *Bosztos*, Remete és Halmos közt, 1471. a mácsalaki uradalomban. Neve sem maradt meg. — **Botegyház**⁷⁾ puszta volt már 1455., midőn Keszy Balázs deák az aradi káptalannak ajándékozta. A mai temesi Férgegyház táján lehetett. — **Bozova** vagy Bozva, ma Berzova a Maros mellett. Okleveles nyomai 1471-től. 1479. Nagy-Bozvat, 1508—1519. Alsó-Bozvat is találunk írva. Az Ábrahámffyaké volt. — *Branóczi* (Branovczi) puszta 1477. a Bánffyaké. — *Bratastinacsa* (Brathastynathya) a Braticze alatt, Soborsintól é-ra, 1479-től a Bánffyaké. — *Bratest* emettől dny-ra; ugyanakkor a Bánffyaké. — *Bratisinócz* (Brathysynowcze) szintén, de már a solymosi uradalomban, a Ménespatak völgyében. — **Bresztócz**, a mai Bresztovác helyén, Temesben; 1440. az Országh-család kapta. 1477. (Brezthowecz néven) a Bánffyaké. — *Brukán* (Bryakay), a Vurvu Briazda déli tövében, 1479. a váradjai uradalomban; 1510. Bryczkanfalva néven György örgróf kapta. — *Bruma* (Alsó- és Felső). L. ezeket. — **Brusznik** (Bruznyk, Brozink) Kelmáktól délre, a Magura déli tövében, Krassó-Szörény ny-i határán ugyanezen néven áll. Neve a vándornevek közé tartozik; 1287. már említik Horvátországban a Bruznyk-folyót. 1440. Országh, 1477. Bánffy kapta. A solymosi uradalomhoz tartozott. — *Bucsöcs* (Buchezy, Bwchewchy) Spatta és Viznya közt, Krassó-Szörény ny-i határán. Sorsa mint Bruszniké. — *Buda* 1484. Iregdél és Keresztúrral együtt a Pathócsyaké. — *Budafalvat* 1455. Illyey János vette meg Thelegdy Jánostól. 1471. (Buvafalva) a csanádi káptalané volt. Utóbbi a mai Buzád temesi falu közelében. — *Bukócz*, Kizdia és Kékes

1) 1562. Cseffy és Vizessy kapta. — 2) Dl. 11258. — 3) *Századok*, 1881., 582. — 4) *Árpádk.* VII. 430. — 5) *Anjouk.* okm. III. 370. — 6) Dl. 322. — *Pesty*, Krassó, II. 71. — 7) *Rács* (Zaránd, 199.) templomának építése módjából magyarázza nevét. Valószínű azonban, hogy a XI. századtól kezdve személynévül gyakran használt Bothról keresztelték el.

közt¹⁾, a Bukorecz-hegy tövében. 1440. Országgh, 1477. Bánffy pusztája. 1477. Bworowcznak is találjuk írva, mi még határozottabban utal e hegyvidékre. — **Bulcs** (Bulch, Bwlch, Buch), mai helyén, a Maros mellett, hol benczés apátságának romjai is láthatók. Apátságának első okleveles nyoma 1225-ből maradt reánk, midőn apátsága évenként 5000 darab kőszállítására nyert engedélyt II. Endrétől²⁾. A váraknál volt róla szó³⁾. — **Bunya** (Buhnia) 1440. a solymosi uradalomban, a ma is álló Bunya krassói falu helyén.

Csaba, 1479—83. a váradi uradalomban, a Zubanhegy nyugati oldalán, a Marosba Lippánál torkolló Sziszaroveczi-patak mellett. 1483. a váradi kastélyhoz tartozott. — *Csála* a ma róla nevezett erdőben, Aradtól ny-ra. 1421—1487. Külső-, vagy Szélső és Belső, 1422. Kis-, 1495. mindkét Csála, 1445-től többször egyszerűen csak Csála néven említik. Csálának magát a várat nevezték, mely a Müra nevű mocsár keleti oldalán épült. E mocsár északi partján állott Belső- s tőle északra, mintegy 850 méterre, Külső-Csála. Romok mind a két helyen látszanak. Kis-Csála, ha nem volt egy ezek közül valamelyikkel, a kettő közt feküdhett. Váráról s temploma romjairól már volt szó. Földesurai: 1421. Kolozsváry Tamás, Benke Péter s Miklós; 1426. Kolozsváry Tamás leányai; 1486—1500. az Országgh-család, 1489—1500. Haraszthy és Pathócsy. 1511. Belső-Csáláról írta magát Szokolyi János. 1530—1548. Petrovics, 1535. Podmaniczky, stb., 1561. Pászthory, Ábrahámffy, és Berthóthy a birtokos⁴⁾. — *Czegze* Vinga és Arad közt feküdt 1446—1484⁵⁾. — *Csemperlaka* vagy Csemperd (Chemperlaca, Cemperd), Arad és Csála közt; az aradi káptalan ősi (1135.) birtoka s mint ilyet említik 1349., 1359. és 1405. is. 1331-ben Somogyban is találunk Chempred nevű birtokot; bizonyos, hogy Cs-vel és nem Cz-vel ejtették. — *Csenkörvénye* vagy Csenke-vereme (verme) a Maros mellett, Ároki és Zádorlaka közt állt⁶⁾. 1256. a Csanád-nemzetségé. 1323. Csanád püspök új adományul kapta. — *Csepánháza* puszta 1479. Csepán Mártoné s Györgyé és Szilasy Jánosé. — *Csepő* (Chepchow) 1477. a Bánffyak pusztája a Sziszaroveczi-völgyben. — *Cserfalva* a Maros mellett, Hidegkúttól északra. 1463. Szeri Pócsé. — *Cserfalva* a mai Földvár mellett⁷⁾. 1457. Cibak az aradi káptalannak adta s ezé 1471. és 1535. is; 1548. Petrovics kapta; 1561. Pászthory János, Mágocsy és özv. Zay Györgyné birtoka. 1440—1477. a solymosi uradalomban a Sziszaroveczi-völgyre néző Csernoberi-bércz alatt. 1510. Csernobérczinek írják. — *Csernel*

¹⁾ *Csánki* (I. 762.) tévesen veszi egynek a mai, Facsettől délre levő Bukoveczczel. — ²⁾ Története: Tört. Adattár, II. 340—8. és 378. — ³⁾ Az egri regestrum szerint »Bucsvideke«, melyben 28 helység van, az aradi prépostsághoz tartozott. *Karácsonyi* szerint (Tört. Ért. 1890., 86. l.) a bulcsi benczés monostor elpusztulása után csak igazgatás végett vette át e javakat az aradi prépostság. — ⁴⁾ *Márki*: Csála és vára. Arad, 1882. — Sr. 16. lap és Alföld, 1882.. 74—5. sz. — ⁵⁾ *Csánki*, I. 768. — ⁶⁾ *Tört. Ért.* 1885., 33. — ⁷⁾ 1656. egyenesen Földvárnak nevezik (Ujhelyi-lt.), 1535. Panád és Keresztúr, 1561. Kasza és Kő közt említik.

vagy Czernecz Szádia uradalmában, a Maros mellett. 1483. Garay Jóbtól Bánffyék vették meg. — *Csertelek* 1446. és (Chertheleke néven). 1449. falu¹⁾, 1457. mint pusztá az aradi káptalané Fűzkúttól ék-re. — *Cservenakolcz* vagy Csernakócz, 1440—1477, a Bánffyak pusztája a Sziszarovecki-völgyben. — **Csesztaróczi** (Chestarowczy) vagy Szesztaróczi, a mai Sistarovecz, a róla nevezett völgyben 1477. a solymosi uradalomban. — **Csicsér**, mai helyétől kissé odább délre, a Maros mellett. 1522. a bizerei apátot, 1561. az aradi káptalant említik birtokosául. Sajátságos, hogy Ungmegyében már 1297. említnek egy Orod és Csicsér nevű földet¹⁾. — *Csolt* (Chold, Cholch, Cholth, Csihold stb.) Csicsér és Sződi közt a Maros mellett, melynek egyik ágát ma is csolti ágának, vagy Kótnak nevezik. Az 1723. és 1783. évi térkép Csolda néven még följegyezi²⁾. 1333. már plébánia. 1499. egy része az aradi káptalané, mely 1522. a Vácsonyiak itt levő részjóságait is megszerezte, és pedig Nagy- és Kis-Sáros zarándi falvakat adván cserében. 1535. Petrovics már erősen háborgatta Csolt birtokában a káptalant, melynek azonban még 1561. is volt itt egy telke. Apátsága nem volt, mint némelyek hiszik, mert Csoltmonostora a mai Vésztő (Békésm.) közelében állott³⁾. Magában Aradban is volt még ezenkívül 3 és Zarándban egy Csolt nevű falu. — *Csolta* (Also-, Felsew- és Kewzepsew-Choltha) a Marostól és Sistarovecztól délre, hol nevét ma is őrzi a Dimpu Soldului és a Valea Soldului. 1440. Országgh, 1477. Bánffy, 1510. György örgróf kapta. 1477-ben már Felső- és Alsó-Csoltát pusztának írják. — *Csura*, másképp Torna⁴⁾, vagy Csura-Szombat, a mai Szabadhely Ternova nevű határrészében. A templomosok, illetőleg jánosvitéznek konventjök volt itt. 1365—1449. egyik földesura a bizerei apát, 1399. Maróthy János, ki Pathócsy Miklós özvegyére hagyta. Már 1484. említik a Csuray-családot, melynek ősi fészke e falu. 1543. Pathócsy Ferencz Móricz Péternek adta. *Czigol* (Czygul) 1477. a váradjai uradalomban, Zombró és Temesest közt. —

Damasafalva a monyorosti völgyben, Kapronczához tartozott. 1471. az Ábrahámffyaké. — *Deszk*, Aradtól ék-re⁵⁾, szőlőkertekkel. Deszket már

¹⁾ *Hazai okm.* VII. 262. — Rác (170. 1.) Szentleányfalva helyén keresi. — ²⁾ *Szentkláray*, 100 év, I. Története Tört. Ért. 1890., 151—3. — ³⁾ *Bunyitay*, II. 375—8. — ⁴⁾ 1668. is így. Tört. Ért. 1884., 168. — ⁵⁾ Az aradi káptalan alapító levele Hek, Ség, Milona, Csemperlaka, Abád, Hodus, Geled és a Maros szomszédságában említi; 1465. s azután gyakran az oklevelek Zádorlaka, Liki, Deszk, Szöllős és Szent-Mária falvakat sorolnak föl egymás mellett; 1472. Bodorlaka és Háromfűlű, 1473. Szöllős és Kő, 1497. Szöllős, Liki és Vizes. 1561. Csála, Kovászi, Püspökfalva, Háromfűlű, Ároki és Arad, 1605. Mikelaka vidékére helyezik Deszket. — Még a múlt század elején is *Bél* Mátyás (Com. Aradiensis, kézirat, 42. l.) egymás mellett Milona, Ségh, Daszka és Iratos nevű pusztult helyeket ősmert. Tehát kétségtelenül Aradtól éjszakra feküdt. Annál érthetlenebb, hogy *Pesty* (Eltűnt régi vármegyék, I. 40.) a mai torontáli Deszkkal veszi egynek. Nehézséget csak az okoz, hogy Deszkeknek olykor előhegyeit is említik; ez azonban csak annyit jelenthet, hogy a közeli halmokat ültették be szőlőkkel. Már az 1135. évi levél 2. hegyet is emleget az Arad mellett levő Deszken, a mi csak ily halmokra vonatkozhatik.

1217—1341. személynévül használták¹⁾. Legrégibb földesura az aradi káptalan, mely 1379. táján Sándor comesnek zálogosította el; a XV—XVI. században az Illyey-, Muthnoky-, Dóczy-, Szokolyi- és Kerecsényi-családé volt. — *Deszkeny*, ettől keletre²⁾, valahol a mai Fakert helyén, már 1561-ben pusztá; a Pethő- és Zay-családé. — *Dezsőgubacz*, a mai Temesben, Komját, Lichtenwald mellett, a Sogaczi-völgyben feküdt, melynek neve egykor Gubacz lehetett; 1547. az aradi káptalan szűkhatárú faluja. — *Diógy* (Dyogh) falut 1467. Deszkkal és Likivel együtt említik. — *Disznó-Kalodva*, l. Kalodva. — *Disznóól*, 1366. a Csanád-nemzetségé s a mai Krassó-Szörény é-k-i részében feküdt. — *Dobokna*, Kaproncza vidékén, 1471. az Ábrahámffyaké. — **Dobravicza** a mai Dumbrovicza, Tót-Váradtól ény-ra, Felső-Dobravicza 1515. néven is³⁾. 1471—1508. Ábrahámffyaké, kiktől a Haraszthyak vették zálogba. — **Dobreincze**, ma Dobresty, Krassó-Szörényben. 1477. előtt a Garayaké, azután a Bánffyaké. — *Dobroszlácz* (Dobrozlaucz, Dobrezlaucz), Sistarovicztól délre, hol most is van egy Dobruszlácz nevű hegy. 1440. Ország, 1477. Bánffy a földesura. — *Dombavicza*, Gyulató, Szilas, Halálos, Kövesd stb. vidékén, talán a Dobreio-hegy aljában¹⁾; 1479 előtt a Garayaké, majd a Bánffyaké s 1510. György örgrófé. — *Dombegyház*, ma pusztá, Batonyától ék-re. Nevét vagy a kúnhalmoktól, vagy egy Aradban már 1329. említett Dombó nevű egyéntől vette. 1437. a Herczeg-, 1454. a Hunyadi-, 1455. a Bothos-, 1463. a Szilágyi-, 1485. a Jaksics-, 1559. a Kasztellánffy-családé. Többnyire Aradhoz, 1498-tól kezdve azonban inkább Csanádhoz számították s most is abban fekszik. — *Dominócz*, talán Brusznik déli szomszédja; 1477. a Bánffyak solymosi uradalmában. — *Dorsz*, 1471. a csanádi káptalannak adta Keszy Balázs. A Maros mellett Batta és Lalasincz közt, a Dealu Dorstilorban maradt fenn emléke. — *Döbördön* (Duburdun) l. Boncsó. — *Dragamanócz*, Solymosvár uradalmában (1440. és 1477.), a Voksinczi-völgyben. — *Drugsóczy* (Drwgsowczy) 1477. a Bánffyak solymosi uradalmában, Paulócz és Ovopatyi közt.

Ellősfalva, a mai Allios. Helleus, Heleusfelua, Elleusfelua, Ellefalva, Ellywfalwa, Elesfalwa s Elleusmonustra változatban, annyit jelent, mint Illésfalva (Ehellous = Elleus = Illés). Már 1306. és 1326. említik monostorát, mint a Szeri Póság birtokát⁴⁾. 1335—7. plébánia, 1561. Szentmiklós, Finta, Báldy, Méregh és Baráthszegi a földesura. A falu, templom és erőség romjai ma is látszanak. — *Előfalú* (Elewfalu) egy 1440. évi oklevél szerént a Maros jobb partján, Solymos és a két Milova közt feküdt. Földesura 1440. Ország, 1477. Bánffy. — *Elzen*, Kér és Bodorlaka (Mondorlak) közelében; 1472. a Szeri Póságé. — *Eperjes*, már a XII. században apátsággal; 1511-ben Eperjes-Fejéregyháza néven, a mai Féregyháza

¹⁾ Váradi Reg., 262. §. Anjouk okm. IV. 135. — ²⁾ *Bél* (id. h. 36. l.) Deskeny falut Arad közelébe azon mezőre helyezi, »mely a hegyekig ér.« — ³⁾ *Csánki* (I. 769.) tévedésből egynek veszi Dobraviczával. — ⁴⁾ *Anjoukori-okm.* I. 107—8., II. 259.

tőszomszédja, Temesben. Az eperjesi apátság, ösmeretlen időkben, megszűnván, itt levő javait az aradi káptalan nyerte. 1511-ben Eperjes és Fejéregyház (l. ezt) már egybeolvadt. — Egy másik **Eperjes** a Maros egyik kanyarulatában, a mai Kelmák helyén feküdt. Váráról s fekvéséről már volt szó. A Pathócsyak ősi jószágá; magvukszakadtával 1563. Pethő és Kerecsényi kapta. — *Erzsébetkúta*, Simánd és Remete közt, a római sáncz mellett feküdhett; 1471. Mácsalaka közelében említik¹⁾. — *Etre*, ösmagyar családnév után elkeresztelve, 1471. a csanádi káptalané. A két Etre Budafalva s a két Parti közt épült²⁾. — *Evesth*, Basarág és Arad közt, 1511. az aradi káptalané.

Farkastelke, a Harangod vize balpartján; 1455. a Bothos-családé, majd Kis Balázsé; 1478., már mint pusztát, a Jaksicsok kapták. — **Fejéregyház**, a mai Féregyház, Temesben. 1256. a Csanád-nemzetségé; 1511. már egybeolvadt Eperjessel s egyrésze az aradi káptalané, másrésze pedig (1519.) a Csályay-családé volt; 1525. a Dóczyak kapták. 1333—7. már plébánia. — Különbözik ettől *Papok-Fejéregyháza*, Királység (a mai Arad külvárosa) szomszédságában, melyet Feritház néven 1732. s Ferigyház néven 1743. még emlegettek s akkor ide alapították — az azóta szintén elpusztult — Piperszki-szállást³⁾. 1535. ezen Fejéregyháza, Csolt, Bátya és Szombathely birtokában némely urak háborgatták az aradi káptalané; 1559. Papok-Fejéregyháza — Mikelaka és Szent-Miklós közelében levő — faluban a gyulai várnagy emberei pusztítottak; 1561. ugyane néven az aradi káptalané. — *Feketető*, l. Baltanágra. — **Fellak**, ma Fenlak, a Maros mellett, Temesben. 1333—7. már plébánia az aradi főesperességben. Váráról fentebb volt szó. Földesurai: 1330. Szentmihályi Mihály, 1455. Bothos András és György leányai, 1478. (midőn pusztának írják) a Jaksicsok. — *Felső-Bruma* Soborsin és Pernyest közt. Sorsa, mint Alsó-Brumáé. — *Felső-Csolta*, l. Csolta. — *Felső-Dobravicza*, l. Dobravicza. — *Felső-Füves*, így csupán 1447-ben írva⁴⁾; a mai Fibis táján. — *Felső-Gutonya*, ma Kutina, egy sorsa volt Alsó-Gutonyával. — *Felső-Iváncs*, l. Alsó-Iváncsot, melylyel egy sorsa volt. — *Felső-Kalodva*, l. Kalodva. — *Felső-Kalota*, l. Alsó-K. — *Felső-Kápolnás*, l. Alsó-K. — *Felső-Kékes*, l. Kékes. — *Felső-Közdia*, a régi Arad déli részén, a Bégába ömlő Kornyét-patak mellett feküdt. 1440. Ország, 1477. Bánffy solymosi uradalmában. — *Felső-Kövesd*, l. Alsó-Kövesd. — *Felső-Milova*, l. Alsó-M. — *Felső-Monyorós*, l. Alsó-M. — **Felső-Musa** (Felsemuwsa), Sztatina és Halálos közt, 1479. a váradjai uradalomban. (Ugyanakkor csak Musát említnek, Alsó-Musát nem.) 1510. György örgróf kapta. — Musa ma a Musai-völgyben van, mely a

¹⁾ *Csánki* valószínűnek tartja, hogy egy Elzennel; ez azonban a Maros jobb partján feküdt. — ²⁾ Másik lehet azon Etre, a temesi főesperességben, hol 1133-ban plébánia állott. (Mon. Vat. I. 1., 149.) — ³⁾ *Fábián*, (l., az előszó VII. lapján) megróttá a múlt századbéli Vályit, ki e falut Aradban kereste. — ⁴⁾ *Csánki*, I. 771.

Baia-patakba ömlik, Tótváradtól éjszakra. — *Felső-Part*, l. Alsó-Part. — *Felső-Radna*, l. Radna. — *Felső-Székas*, máskép (1440-ben) Kis-Székas, 1477. a solymosi uradalomban, a Ménes-patak völgyében, a régi Arad egyik legdélibb helye. — *Felső-Székas*, 1479-ben a váradjai uradalomban, a Maros jobb partján, Tótváradtól éjszakra. — *Felső-Talmágy*, l. Alsó-Talmágy. — *Felső-Zámsor*, l. Alsó-Zámsor. — *Földvár*, 1656-ban máskép Cserfalvának is nevezve¹⁾, ma pusztá éjszakra Panádtól, melylyel 1487—1495. együtt emlegetik²⁾. 1343., midőn Márkusy István Becsey Tötösnek eladta, Aradban, 1434., midőn Országgh kapta, Zarándban, 1495., szintén mint Országgh-jószágot, s 1656. ismét Aradban említik. Sánczolatainak nyomai is láthatók. — Egy másik *Földvár* (Fewldwar, Feldwar) 1446—50. a Maros balpartján, Simándtól nem messze³⁾, alkalmasint a mai zsadányi avargyűrű helyén feküdt. — *Fülöpköve*, ma is Piátra lui Filippu, ott, hol a Maros Aradmegyébe ér, Krassó-Szörénymegyében. (L. a várak közt). A Csanád-nemzetség ősi birtoka (1256); 1337. öt, 1455. midőn Telegdy Lőrincz Illyey Jánosnak adta, tíz falu tartozott hozzá⁴⁾. 1597. Jósika István kapta; a falu még 1622. is állt. — *Fülöplakát* a XIII. században Piski (Bruckenau) és Baricza (Charlottenburg) közt, a Berekszó-folyó mellett építtette a Csanád-nemből való Fülöp. 1256. két gazdatisztje volt itt a nemzetségnek. 1299. felében már Fülöp fiának, Benedeknek unokaöcscsée, Mihályé; 1323. Benedek úr az egész falut eladta 50 márkáért az Udvardi Budafiaknak. — *Fülöptelek* (Phylepthelek) ennek szomszédságában állhatott; 1471. és 1500. a sződi várhoz tartozott, s az Országgh-családé volt. — **Füzes** (Fyuves), a mai Fibis. L. Alsó- és Felső-Füves. — *Füzes* (Fizes), 1366. a Csanád-nemzetségé; Krassó-Szörény ék-i részén, hol egy hegyet Battától dny-ra ma is Dimpu Fusulujnak neveznek. — **Füzkút**, már 1493. e néven, a mai Fűskút, Vinlától ék-re.

Gabrilócz (Gabrilowcz), Lippától dk-re, hol nevét egy, a Sistaroveczi-völgybe nyíló patak tartotta fel. 1440—77. a solymosi uradalomban. 1607. Aradmegye pusztult falvai közt említik. — *Galsa* nevét szintén egy völgy őrizte meg (Valea Galsa), mely a Pietra-albából ered s a Temesesti-patak-
kal együtt Soborsinnál ömlik a Maros jobboldalába. 1477. előtt a Garayaké, azután a Bánffyaké a váradjai uradalomban. A Galsa helynév az ország más vidékein is gyakori. — *Ganerlócz* (Ganerlowcz) pusztá 1477. a Bánffyaké. Voksincz mellett, a solymosi uradalomban említik. — *Geled*, vagy Gelet, később Gyelid, (Geled, Geleth, Gheleed, Gelyd, Gyelyd.) Aradtól éjszakra, hol a Gyelte-pusztá és Gyelin-ér tartotta fenn emlékezetét⁵⁾. Az aradi egyház szolgáinak faluja volt már 1135-ben. Gyelidi Lukács Lőrincz nevű jobbágya még

1) Orsz. lt. XXVI. Lib. Reg. 634—5. — 2) *Csánki*, I. 770. — 3) A nagymihályi ltból *Csánki*, I. 770. — 4) Tört. Értes. 1885., 69—70. *Pesty*, Krassó, III. 401. — 5) *Csánki* (I. 771.) Györök vidékére teszi, holott már az első adat, mely fennmaradt (1135., az 1405. évi átíratban) mutatja, hogy Arad vidékén volt.

1605. is volt az aradi várnak; 1410. Gyeledi János aradi kanonok. 1561. birtokosai Mágocsy, Liszthy, özv. Zayné s Pethő Gáspár és Péter. 1743. Zimánd és Tomasinszki-Gaj nevű szállás képződött rajta. — *Gergelyforra* (Gergorforya, Gergelforra), a Maros mellett, Csála közelében; 1421. Kolozsváry Tamás és Benke Péter osztozott rajta; 1246. Kolozsváry leányaié. Utoljára 1487. említik. — *Girolfalva*, a kimondásban Girótfalva¹⁾ (Gerlothfalva, Gerlochfalua, Gyroltfalwa), a mai Glogovácztól délre, a Maros partján feküdhett²⁾; 1333—7. már plébánia, egyszer Geroltházának, máskor Gerlochfalvának írva, Mikelaka és Bizere közelében; egy és ugyanazon helység. 1463. a Szeri Póságé. — *Görcsöny* (Gurchun, Gerchun, Gwrchen) a Szárazér mellett, Panád táján feküdhett; 1380. s 1392. az aradi káptalan s prépost osztozott rajta. — *Gözevámja*³⁾ (1479: Gozawamya, — 1483: Gozewmya 1510: Gwzawmya), a mai Soborsin s valószínűleg, a vele együtt említett Váma mellett, előbb a Gavayaké, utóbb a Bánffyaké, 1510. György örgrófé. — Eredetileg vámszedő hely a Maroson. — *Grassa*, a mai Gross, Tótváradtól é-ra; 1508—19. az Ábrahámffyak kapronczai uradalmában. Vidékén a lakosság aranymosással foglalkozott. — *Gutonya*, ma a Ja-Kutin-hegy nevében; voltakép három falu volt: Alsó-, Felső- és Középső-Gutonya. L. ezeket. — *Gyabarfalva* (Gyabarfalwa) 1478. a bulcsi apáté Husznával együtt, mely llyó közelében a Maros mellett feküdt⁴⁾. — *Gyakarócz*, Krassó-Szőrény é-i részén; 1440. az Ország-, 1477. a Bánffy-családé, a solymosi uradalomban; ma teljesen ösmeretlen. — **Gyarak**, a mai Gyorok; 1135 Gyarak néven az aradi káptalan kapta. Az egész középkoron át Gyaraknak írják⁵⁾ s hangváltozás tekintetében érdekes körülmény, hogy ugyanakkor Orodot írtak, míg ennek neve ma Arad, amazé pedig Gyorok. Mellette a Mátrahegyen már 1471. művelték a szőlőt. Területén pénzt s egyéb régiséget ma is találnak. 1480., 1483. a Dóczyaké, 1495., 1500. az Országoké (utóbbi évben a sződi kastély tartozéka); majd Haraszthyé; 1548. Petrovics, 1559. (Gyorost) Zagyva Simon kapta. 1561. Mágocsy, özv. Zaynéé és Ödönfyé⁶⁾. — Egy másik *Gyarak* a Maros balpartján, Bruszniktól dny-ra feküdt, 1440—77. a solymosi uradalomban. — *Gyerk* vagy Györk 1435. Gyerky János és Csegze László faluja; 1552. Gyewrköt a Gaálok kapták. Bagd és Kis-Rékas vidékén, a mai Temesben

1) Gerhard, Gerold, Gerlót, Gyirót a. m. Gellért. — 2) *Rács*, (Alföld, 1883. máj. 1.) szerint ötödmagával a mai Arad területén feküdt. — 3) Azt hiszem, így kell kimondani. Göze kétségtelenül a Géza régies alakja. *Csánki* (I. 771.) Gozemiát ír, holott 1479. egész világosan áll a szó végén »vámja«, 1483. pedig a szó elején Goze (=Göze). De ha Goza marad is, ekkor is Gözát kell olvasnunk, a mi még közelebb áll a Géza név mai alakjához. — 4) Aradm. jegyzőkönyve, 1769., 8. és 153. sz. — 5) 1235. van egy »pristaldus Iuan de villa Gyorocz« (Vár. Reg. 165. §.), ez azonban valamely zarándi helyre vonatkozik. — Kálmán királynak volt egy Gyorok nevű vezére; tehát e hely is keresztnevről vehette nevét. — 6) Történetét megírta egykori érdemes ev. ref. papja, *Rács* Károly: »Értesítvény a reformátusok ménesgyoroki gyülekezetéről. Sárospatak, 1875.« és »Zaránd«-jában, 187—8. I.

feküdt¹⁾. — *Gyeriános* (Gyurthyanus, Gyorgianos), máskép Stanislóháza, de külön is; a románok ma is megőrizték emlékét a Kapriorától délre levő Gertenés-határrész nevében. 1337—1455. a Telegdyeké. — *Gyosán* (Gyozan) Hidegfa és Ivánfalva közt feküdt a Maros mellett; 1455. Telegdy Lőrincz eladta Illyey Jánosnak. Ebben is a Gyösza (Géza) név rejtőzhetik. — *Györgyteleke* (Geurteleke, Gyurghthelleke) 1388—89. említik, midőn Kónya Frank és Simon kapta. E levelét 1406. újra kiadta Zsigmond király. A hely fekvése ösmeretlen. — **Gyulató** (Gyulathy), a mai Gyulicza, éjszaknyugatra Tót-Váradtól, melynek uradalmába tartozott 1479—1510. (Garay-, Bánffy-, Brandenburi-birtok). — **Halálos** (Halalos), a mai Halalis, Soborsintól ny-ra, a Maros mellett. 1483. a Bánffyaké, 1510. György örgrófé. — *Halmos*, ma Hamas-pusztá Temesben, Remete (Königshof) közelében. 1471. a sződi vár tartozéka. — *Harmadik-Kizdia*, l. Kizdia. — *Harmadik-Nádasd*, l. Nádasd. — *Hasznosfalva* (Hasznosfalva), a mai Krassó-Szörény é-i részében, Sándorfalva és Budafalva közt. 1455. Telegdy Lőrincz eladta Illyey Jánosnak. — *Hatincz* (Hathynczy) a solymosi uradalomban. 1477. a Bánffyaké, 1510. Györgyörgrófé. — *Háromalmás* (Haromolmos) 1471. Ördöglyika és Remete közt. — *Háromfülü* (Haromfilew, Haromfylw), Aradtól é-ra feküdt; 1449. mint pusztát kapta az aradi káptalan; 1472. a Szeri Póáké. Zarándnak a mai Békésmegyéhez került részében is volt egy ilyen nevű falu. — *Háromlódrom* pusztá Botegyház és Kamarás közt; Keszy Balázs 1455. az aradi káptalannak adta. — *Hegyesd*, a Bánya-(Baia-)völgyben, 1510. György örgrófé. — *Hek*, Arad közelében, 1135. az aradi káptalané. — *Hencz* a Marostól délre feküdt Krivobara közelében; 1440. Országh kapta. — *Heszota* (Hezotha) 1477. a Garayaktól a Báthoryakhoz, ezektől 1510. György örgrófhhoz került. Milova vidékén állt. — *Hidegfa* Pozsoga és Szelcsova táján; 1366—1455. a Csanád-nemzetségé. — *Hidegfő* (Hidegfew), a mai Hidegkút táján; 1463. a Szeri Póáké. — Ezzel összefüggött *Hidegkút* (Hydegkwth), ma Gutenbrunn; 1561. földesurai özv. Zay Györgyné, Mágocsy, Pethő. — **Hodos**, a mai Ó-, vagy Hodos-Bodrog vidékén; ettől különbözik Kis- és Tót-Hodos. 1323. Kis-Hodos a Csanád-nemzetségé; e néven említik 1471. is. — Tót-Hodos a régi Arad déli részén, 1472. a Szeri Póáké. — Csak Hodosnak írják 1247. (Hodos juxta Burzua), 1337., midőn 3 falu tartozott hozzá, 1500. midőn Dóczyé, 1561. midőn Pethő, özv. Zayné, Mágocsy és Liszthy bírta, s még 1562. is, midőn Cseffy és Vizessy kapta. 1235-ben már említik a Hodos-nemzetséget is. — *Hodost* (Hodust), körülbelül Mikelaka és Glogovác közt; egyháza már 1135. állt. 1561. Besseney Lénárdé. — *Hódi* (Hude, Hody), 1230. az aradi vár jószágá; 1337. a Csanád-nemzetségé. Szécsény és Vinga közt feküdhett. — *Horpataka*, Keszi és Nádas közt; 1455. Keszy Balázs a csanádi káptalannak adta. Nevét, Keszincztől délre, az Orasul örzi; azon hegyről két

¹⁾ Lib. Reg. 1552—75. — 19. l.

patak is ömlik Keszincz felé. — *Hosszúaszó* (Hozyoazo), ma Hosszuszó a Maros mellett. 1418. a Maróthyaké. — *Huholó* (Hwholo) 1515. az Ábrahámffyaké Kaproncza és Monyorós vidékén. Jó magyar elnevezés, mely a bagoly huholását jelenti¹⁾. — *Huszna* (Hwzna) Iltyó közelében a Maros mellett; 1478. a bulcsi apáté.

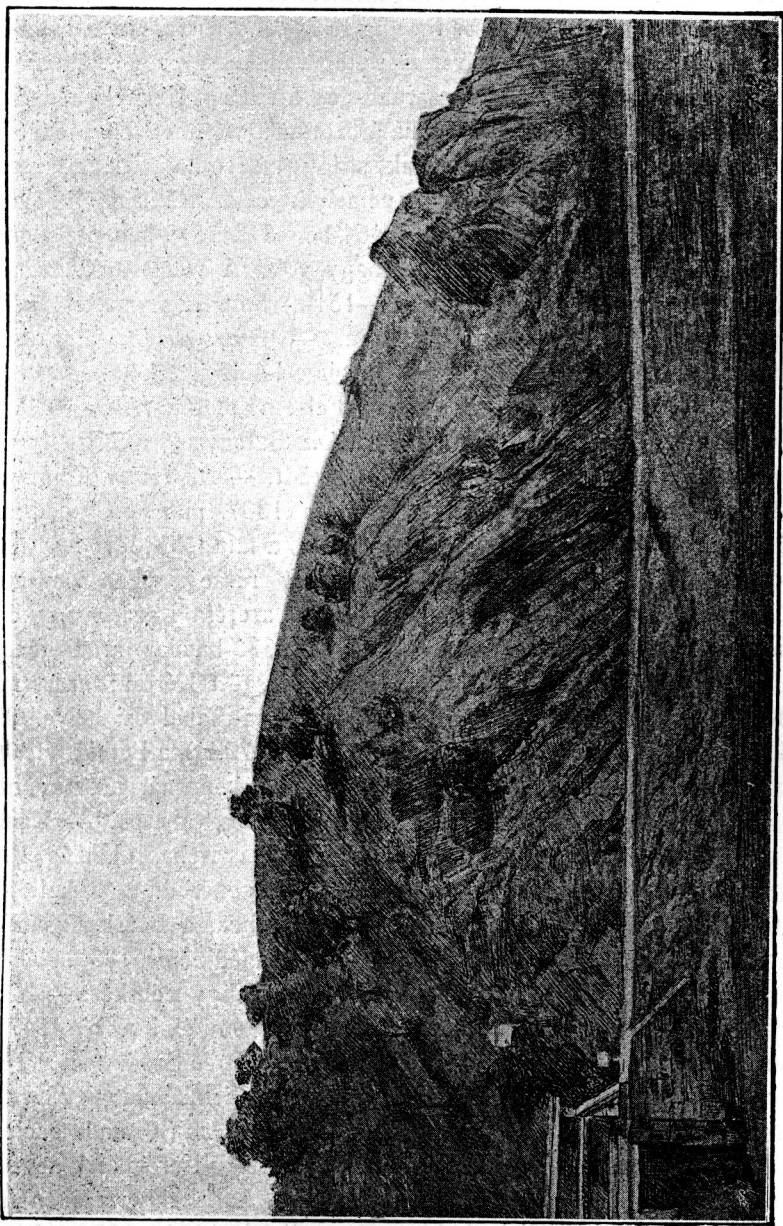
Illinczi, ma határrész a zádorlakai puszták dk-i részén. 1477. a Bánffyaké. — *Iratos* (Irathos), a mai Forray-Nagy-Iratos, most is Aradban; 1418. Belső-Iratos Maróthyé; 1455. a Bothosoké; 1454. Iratost Hunyadi kapta; 1437. a Herczegheké; 1484. Nagy-Iratos a Jaksicsoké Csanádban; 1498. és 1506. ugyanott említik, 1517. azonban ismét Aradban. A régi Nagy-Iratos és Dombiratos Csanádban, — Belső-Iratos ellenben Aradban feküdt s ezt rendszeren csak Iratosnak nevezték. (Ma csanádi Domb- és Kis-Iratos, aradi pedig Nagy- és Almás-Iratos). — *Iregd*, Lippa és Hosszúaszó közt; 1418. a Maróthyaké, 1484. a Pathócsyaké, kiknek ősi birtoka volt. 1511. ők «de Eperjes, alias de Iregd» írták magukat; a miből épen nem következik, hogy Eperjes és Iregd egy és ugyanazon hely lett volna²⁾. — *Itelaka*, l. Mikelaka. — *Iváncs* a kladovai völgy torkolatával szemben a Maros mellett, a mai Ivánca határrészben; 1334. már plébánia; 1510., midőn György örgróf kapta, Iwanchy a lippai uradalomhoz tartozott. Különbözőtt tőle Alsó- és Felső-Iváncs. (L. ezeket.) — *Ivánfalva* (Iwanfalwa), Krassó-Szörényék-i részében, 1455. Thelegdy-birtok. — *Ivánháza* (Iwanhaza), Liki, Deszk, Kér és Kasza közelében, szőlőhegyekkel; 1487. szőlőkilenczedét Solymosvárhoz szedték. A Tánzos-család erről írta magát. — *Iszoracz*, emléke a Solymostól éjszakra levő Isvoru-hegy nevében maradt fenn. 1440—1477. a solymosi várhoz tartozott, de a Maros balpartján levő helyek közt említik; 1622—1633. is Iszoracz a nagylippai járásban feküdt.

Jánosfalva, a Repesvölgyben, a mai Temesben, 1440—77. Solymosvár tartozéka. — *Jánoskalodvája*, l. Kalodva. — *Jászpél*, vagy csupán Pél (Jazpeel, Jaazpel. Pel, Peel, Pely), a mai Béla-puszták, a Szárazér balpartján, Arad és Torna közt. 1334. plébániája már állott s plébánosa 1394. Árky János aradi kanonok lett. 1437. Ország M. nyerte e falut s 1495. Ország Katalin még leánygyedert kapott belőle; közben azonban (1474) zálogjogon Dóczy szerezte meg. 1561. Mágocsy, Pászthory és Ábrahámffy a birtokosa. — *Jelenkő*, 1366. a Csanád-nemzetségé. Talán a mai Jelenác-domb tövében, Nádasdtól ény-ra.

Kadrassó, másképp Keresztyénkenézháza (Kadrassou), Szádvár vidékén, 1337—1344. a Csanád-nemé. — *Kakaró*, a váradi uradalomban, Tót-Váradtól é-ra. Nem zavarható össze a ma szintén Aradban, a Fejér-Körös mellett levő Kakaróval. 1479. a Bánffyaké, 1510. György örgrófé. — *Kalivháza* 1358. az Illyeyeké, a mai Krassó-Szörényben. Fekvése ösmeretlen.

1) Nyelvtört. Szótár, I. 1511. — 2) *Csánki*, I. 769. és *Századok*, 1889., 122.

— **Kalodva**, a róla nevezett patak völgyében. Név szerint 1) Felső-Kalodva, 2) János-Kalodvája, 3) Kis-Kalodva, 4) Magyar-Kalodva, 5) Miklós-

A Kalodva-völgy bejárata a várhegygyel.

kenéz-Kalodvája, 6) Szilvágy-Kalodva, 7) Székas-Kalodva, 8) Disznó-Kalodva, 9) Unyás-Kalodva, 10) Kalodvapataka. Ezekhez járult tizenegyediknek a már említett Kalodva-mezőváros. E szerint a Kalodva-pataka mellett, az aradiak

által most is föl-föl-keresett regényes Klodvai-völgyben egymást érték a Kalodva nevű falvak. 1439-ben az első 6 falu, Magyar-Kalodva központtal, külön uradalmat képezett, melyet, Világosvárral együtt, Brankovics György, 1441-ben Maróthy László, 1444-ben pedig Hunyadi János kapott; 1464-ben Magyar-, Székas- és Felső-Kalodvát a Báthoryak kapták. A világosi uradalom helyeit az oklevelek általán zaránd- és aradmegyeieknek mondván, hovátartozásuk nem tűnik ki mindig határozottan; azonban egyeseket közölök ismételten aradiaknak mondanak s így kétség alig merülhet föl. Lehet, hogy a tíz falu neve közül némelyik csak változat; 1439-ben azonban ugyanazon oklevélben 6, — 1464-ben 3 s 1519-ben 5 Kalodvát említenek; számuk tehát mindenesetre nagy volt. A völgy torkolatánál a Rózsásmálon és Rózsáselőhegyen (1498—1510.) bort termesztettek, a Maroson pedig (1501.) révet tartottak fenn. — *Kalogyerolcz* falut 1440. Országgh kapta; 1477. a Bánffyaké, a Gabrilóczi-völgy torkolata táján. — *Kalota*, l. Alsó- és Felső-Kalota. (Alsó-, Felsew-Kalotha, Also-, Felsew-Kalacha alakban, 1440—1607.) — *Kandafalva*, Batonya és a Szárazér mellett. 1446. tűnik föl¹⁾. Épen Csanád határán feküdt. — *Kaprevár* (Caprewar), a mai Kapriora, Krassó-Szörényben. 1256. és 1337. már a Csanád-nemzetségé. Több barlangja közül legnevezetesebb a falu fölött levő; a tatárjárás idején ezekbe vonúlhatott a lakosság egy része s talán vár nevét is ettől vette a hely. — *Kasza*, más kiejtés szerint Kaza, vagy épen Kása, a mai Világos és Kovaszincz közt, — 1333-ban az aradi főesperesség legéjszakibb plébániája. Csaknem összefüggött Kérrel; azért néha Kasza-Kérnek írták (1453., 1466., 1471.). A Kasza-család ősi helye. Földesurai az aradi káptalan (1453), a Szeri-Pósák (1472-ig), a Pethők (1506.), Földváry, Mágocsy, Pilethy és More (1561). 1607-ben már pusztá; most nyoma sincs. — *Kasza-Kér*, l. Kasza. Birtokosai ugyanazok. — **Kaszapereg**, most Csanádban, ref. Kovácsházától ény-ra. Néha, pl. még 1642. jul. 2. is, Aradhoz, máskor Csanádhoz vagy Csongrádhoz számították. 1486. tekintélyes plébánia. — *Kávás*, most Temesben, a Berekszó mellett, melyen 1337. malma és vámja volt. Már 1256. a Csanád-nemé, 1333. plébánia a Temesközben. — *Kebles*, l. Köblös. — *Kecskés*, l. Nagy-Kecskés. — *Keczefalva*, másképp Geczefalva (Gethefalwa), Krassó-Szörény ék-i részén, 1479. a szádi uradalomban. — *Kenderfark* pusztát (Zádorlaka és Szödi közt?) 1421. Zsigmond továbbra is meghagyta a csanádi káptalan birtokában. — *Kerecsen-Ardó* 1437. a Herczegh-család pusztája. — *Kerekegyháza* (Rotunda ecclesia) a mai Temesben, Bodrog és Nagyfalva közt, 1723. még Kerekiknek nevezve. 1333. az aradi főesperesség második plébániája. A Laczkfyak innen írták magukat. 1418. a Maróthyaké, 1454. a Hunyadiaké, 1484—1506. (de már Csanádban) a Jaksicsoké²⁾. 1557. Pathócsy Ferencz Gyula városának aján-

¹⁾ Magyar Történelmi Tár, VI. 28. — ²⁾ Története bővebben: *Turul*, 1886., 166. s köv. ll.

dékozta, mint már pusztát¹⁾). — *Kerekes*, a mai temesi Kékes mellett, a Híziás és Nagy-Kékes-patak összefolyásánál, hol nevét a Dealui Krisin őrzi. 1440. Országgh, 1477. Bánffy kapta. A solymosi uradalomban feküdt. — *Kerek-Vinga*, l. Vinga. — *Keresztúr* (Sancta Crux, Kerezthwr), a mult században Nagy- és Kis-Keresztúr néven Kuvin pusztája volt. 1334. már plébánia (Sancta Crux néven) Csold, Papi, Mező-Somlyó és Iváncs közt. 1403. Maróthy kapta, kit ide 1404. igtattak be. 1495., midőn Országgh Katalinnak a leánynegyedet kiadták belőle, Gyarak és Panád közt említik; 1535., mint részben az aradi káptalan jószágát, Panád és Cserfalva közelében. — Egy másik *Keresztúr* a Maros balpartján, Allios és Gutenbrunn közt feküdt, hol még 1723. is följegyzi nevét egy térkép. 1335-ben, Vinga és Bak közt említve, tehát ezen a helyen, az aradi főesperesség egy kis plébániája; 1484. a Pathócsyaké, 1561. Mágócsyé, özv. Zaynéé, Pathócsy Jánosé s a szegényebb Nadányiaké. — *Keresztényenkézháza*, l. Kadraszó. — *Kermelőcsi*, Bruznyiktól dny-ra, hol a Dimpu ku Kremenie sejteti nevét. 1440. Országgh, 1477. Bánffy kapta. — **Keszi**, ma Keszincz, Temesben, már 1334. plébánia. 1439. és 1461. Kezy néven. 1561. a csanádi káptalan, Ravazdy János, Vetésy Ferencz s több köznemes jószágá. — **Keves**, ma Kujás, Soborsin mellett, 1479. a váradjai uradalomban. 1510. György örgróf kapta. — *Kevesd* vagy Kövesd, l. Alsó-, Felső- és Nagy-Kövesd. — *Kékes* (Kekes) 1440. Kékes és Másik-Kékes, 1477. pedig Alsokeykes falu és Felsewkeykes néven a solymosi uradalomban; a mai Kékes Temesben, a régi Arad déli határán. — *Kér*, helyesebben Kis- és Nagy-Kér (Keer) a Maros mellett, Kisfalud és Szödi közt; 1325. egy része Kéri Fekete Gergelyé, ki a maga részét Szeri Pósa mesternek zálogosította; el a másik az aradi káptalané. 1333—7. plébániája is volt. 1448. Hunyadinak s 1471. a csanádi káptalannak is volt itt birtoka. 1463—1472. a Póság elzálogosították. 1487. szállókilenczede Solymos építésére ment. 1561. Kis-Kér az aradi káptalané. — *Két-Bata*, 1367. a bulcsi apátságé. Ma Batta, Bulcs mellett. — *Két-Mahus* Udvari és Tövisegyház vidékén; 1471. a Keszyektől a csanádi káptalan kapta. — *Két-Sopron*, (Kethsopron, Kethsoffrony, Keeth Sopron), a mai Sofronya Aradtól é-ra. 1437., 1446., 1546. a Herczegh-, 1454. a Hunyadi-, 1455. a Bothos-, 1463. a Varjassy-, 1559. a Kasztha-családé volt, ekkor azonban I. Ferdinánd Luka János, Albani György, Székely Balázs és Spiek György fiainak adta. Békésben egy másik Két-Sopron s Aradban egy Sopron nevű hely volt. — *Kinged* (Kynged, Kyngeed,) Batonya és Sofronya közt; romjai Basarága határában, Gál Sándor bérletén. (Kinge, vagy Kunigunda régi magyar leánynév). 1335—6-ban már plébánia az aradi főesperességben, 1437—1546. a Herczegh-, 1439. a Marczaly-, 1454. a Hunyadi-, 1463. a Varjassy-, 1549—1561. (midőn már Csanádban említik) a Szeleményi- és Dóczy-családé. — *Király-Ség*, l. Ség. — *Kisárokföldre*

¹⁾ Lib. Reg. Ferd. 137.

(Kysarokfewldew), a mai Cackajeruga, a Berekszó mellett, 1440—1477. a solymosi uradalomban. — *Kis-Csála*, l. Csála. — **Kisfalud**, (Kysfalwd), a mai Kisfalud vagy Engelsbrunn, Aradtól dk-re; 1457. Czibak az aradi káptalannak adta a maga részét; 1466. a Ravazdyak s Garayak osztottak rajta; 1561. Balogh Imrée. — *Kis-Hodos*, l. Hodos. — *Kis-Kalodva*, l. Kalodva. *Kis-Kér*, l. Kér. — *Kis-Kövesd*, a mai Gavosdia, Tót-Váradtól ény-ra; 1479. váradjai uradalomban. — *Kis-Rékas*, l. Rékas. — *Kis-Szécsény*, l. Szécsény. — *Kis-Székas* (Kyszekas), 1440. így, 1477. Felső-Székasnak nevezve. L. ezt. — *Kis-Udvári*, l. Udvari. — **Kizdia** vagy Kisgye (Kyzdja), ma Temesben, a Kizdiai-völgyben. 1440. a négy Kisgyét Országgh, 1477. Radacsiva-Kizdiát, Harmadik- és Negyedik-Kizdiát Bánffy kapta. *Kjakóczi* (Kyakowczy) 1440—77. és 1510. a solymosi uradalomban, a Sistaroveczi-völgy eredete táján. — *Klesva* (Kleschwa, Klethva), Kaprucza és Monorostya vidékén; 1508—19. az Ábrahámffyaké. — **Komját**, ma Temesben Lichtenwald, 1547. az aradi káptalané. — *Komaróczi* (Komarowczy) Odvas és Milova közt; 1510. György örgróf kapta. — **Konop**, ugyane néven, a Maros jobbpartján, 1510. György örgrófé; 1597. Jósikáé. — *Kovácsfalva* (Kowachfalwa), Pozsoga vidékén, 1366. a Csanád-nemzetségé. **Kő** (Ku, Kw, Kew, Kewy, Kev), a mai Kuvin, Kovaszincz és Gyorok közt. 1333. már plébánia. 1483. a Dóczyaké, 1495. az Országgh-lányoké, 1548. Petrovicsé, 1561. özv. Zaynéé, Mágocsyé, Pászthoryé. — *Köblös* (Kebles, Kewbles), 1489. és 1492. Pécska vidékén említik¹). 1485. Dóczyé. — *Kökényfalva*, Bodrog és Hodos vidékén; 1562. új adományúl kapta Cseffy és Vizessy. — *Kölp* (Kwlp, Kewlp), Ménesi táján feküdt 1471-ben²). — *Köved*, l. Keved. — *Kövesd*, l. Kevesd. — *Középső-Csolta*, l. Csolta. — *Középső-Gutonya*, l. Gutonya. — *Középső-Monyorós*, l. Monyorós. — *Középső-Radna*, l. Radna. — *Krivavára* (Crivabara, Krywatvara, Krymarwara, Krywanara), a mai Krivobara; 1440. Országgh, 1477. Bánffy kapta. Még 1631. is Aradhoz számították. Ma Temesben. — *Kupa*, (Kwpa, Krwpa) most csanádi pusztá, 1437. és 1463. (midőn a Herczegh-családé volt) Aradban; 1446. nincs kitéve, Arad-, Zaránd-, vagy Csanádmegyében feküdt-e; ezek közül az idebb délen levő tartozhatott Aradhoz. 1561. Csanádban a Kasztellánffyaké. — *Küfő* (Kwthfe) 1447. Zábránytól és Lippától nyugatra feküdt³). — *Külső-Csála*, l. Csála. — *Külső-Zábrány*, l. Zábrány.

Labasócz (Labasowcz), ma Labasincz, Lippától délre. 1477. a Bánffyaké. — *Lařusnik*, (Loposnyk, Loposnik) Krassó-Szőrény ény-i részén, 1440—77. a solymosi uradalomban⁴). — *Levelespataka* (Leuelespataka), Pálülése vidékén; 1399. Maróthyé. — *Lespede*, vagy Lespegye, a Petrari-, vagy Leszpedari hegynyelv nevében él Odvas vidékén; először csak 1607. említik e falut, de kétségtelenül állt a XVI. században is. — *Liki* (Lyky) Vingától

¹) Jászói prot. A fol. 109., Dl. 19783. *Csánki*, I. 773. — ²) *Pesty*, Krassó, III. 428., 430. — ³) Nagymihályi-lt. *Csánki*, I. 774. — ⁴) A Tört. Adattár (II. 377.) tévesen írja, hogy a XVI. században Moldvából bevándorolt románok alapították.

éjszakra, a németsági szőlőhegyeken állhatott. Mindig Deszkkal együtt emlegetik. Szőlleje nevezetes volt. 1465., 1468., 1512. a Muthnokyak, 1465., 1470., 1512. a Mezőgyániak, 1473., 1474., 1475., 1478., 1484., 1485., 1490., 1494., 1495—8., 1506., 1511., 1520. a Dóczyak, 1483., 1496. és 1519. a Dienessyek, 1520. a Haraszthyak részjószága. Szőlőkilenczedét egyideig Solymoshoz szogáltatta be; 1520. Haraszthy elfoglalta előhegyeit is. — *Lombinya* (Lombynya) pusztja 1477. a Bánffyaké, Lippától dk-re. — *Lomnacsá* (Lomnacha) ugyanazoké, Székas és Csolta közt. — **Lőkősfalva**, (Lekesfalwa), ma Leokosest, Lugostól é-kre. 1440—77. a solymosi uradalomban. (Lőkös keresztnév). — *Lukácsfalva*, a Százazérmellékén, Batorya vidékén; 1437—1547. a Herczegh-családé. — **Lupefalva**, a mai Lupest, Tót-Váradtól é-ra; 1510. tényleg már Lupestnek (Lwpesth) írva. 1479—1510. a váradjai uradalomban.

Magurásháza, a Temesesti-völgy eredeténél, Galsától é-ra levő Magura aljában; 1510. György őrgróf kapta. *Magyar-Kalodva*, l. Kalodva. — *Magyar-Radna*, l. Radna. — *Majmat* (Maymath) Paulistól dny-ra; 1421. a csanádi káptalané. — *Marján* (1723. is Marián), Pécskától ny-ra, egy negyed-óra, 1333. Morán, 1335. Morian néven plébánia. 1377. (Aaryan) az aradi káptalané. 1437. a Herczegh-, majd 1561. az Olcsároviacs-családé. Még ekkor is népes hely volt, 16 kapuszámmal. — Egy másik *Marján* a mai Tokkal átellenben a Cioka Mori tövében, a Maros mellett, melyen réve is volt. 1479. a Bánffyak szádvari uradalmában¹⁾. — *Martoni* (Marthony, Marthoni), Martinecz néven most Szabadhely határában. 1449. említik először²⁾. 1477. a Bánffyaké s részben a kalodvai remetéké, kiknek szántófeldein itt Dóczyné jobbágysai erőszakoskodnak; 1561. is ezek birtoka (Martonos néven). — *Martonoslaka*, Mondorlak és Glogovác vidékén, 1444. Szt.-György szomszédságában. — *Másik-Nádasd*, l. Nádasd. — *Máryusiornya* vagy Pókatornya (Mathestornya, Mathyustornya, Mathywsthornya) 1446., 1449., 1457., 1459. Sopronynyal együtt említik. A mai Torna vidékén állhatott. 1457. a Keszyek az aradi káptalannak adták. — *Megyest* (Nyegest) Tót-Várad vidékén feküdt, 1479. — *Meszt*, különbözik a zarándi Meszt mezővárostól (a mai Muszka falutól). 1475. mint aradi falura támadnak Losonczy pankotai jobbágysai. Az aradi káptalannak is voltak itt (az aradiban) javai, melyeket azonban György őrgróf elfoglalt. 1510. György őrgróf mint aradi falut kapta. Fekvését nem ösmerjük. — *Mező-Ság*, l. Ság. — **Ménesi** (Menise, Menesi, Menusi, Menes, Menesy, Menesyw, Menessy), ma Ménesi, Aradban. 1333. már plébánia; 1485. Ongoré, 1496—1500. Országghé, majd Haraszthyé, 1561. egy része Mágocsyé és Pethőé. Szőlőhegyeiről ez időben nincs szó. — *Mikcseháza*, l. Balta nágra. — *Mikéháza*,

¹⁾ Egy Cioka Marian nevű hegy a Konopi-völgy eredeténél is van. Valószínű, hogy itt szintén falu állott. — ²⁾ Sztáray-okl. II. 436. — 1471. és 1484. a Forgách-It-ban; *Csánki*, I. 775.

Batonya vidékén, Csanád határán. 1437., 1446. és 1546., a megye kitétele nélkül, a Herczegheké. — **Mikelaka**, régebben Itelaka (Mekilaka, Mykelaka, Hytalaka, Itelaka, Mikelaka), ma Mikalaka Aradtól ék-re. 1377. egészen a Maros mellett feküdt¹). Az aradi káptalan még 1135. táján kapta. 1333. már plébánia, 1343., 1349., 1350., 1359., 1367., 1368., 1377. (midőn Jakab országbíró is megjelent Mikelakán) birtokáért elkeseredetten pörölt a káptalan a Laczkfyakkal, kik 1387. önként lemondtak igényeikről. 1380. Itelaka felét a káptalan, másik felét pedig a prépost nyerte; 1392-ben a Gyirakszék (Gyrakzek), Morotva és Sziget nevű erdőrészszel együtt egészen a káptalannak jutott. 1496. Dóczyék elhajtották innen a káptalan gulyáját, 1559. pedig a gyulai őrség erőszakoskodott itten. 1561. még 20 kapu után fizetett Mikelakán a káptalan²). — *Miklóskenéz-Kalodvája*, l. Kalodva. — *Millenfalvát* 1461. Lippával és Keszivel együtt említik. — *Milona* (Milana, Mylona), a mai Arad é-i részén, Ség szomszédságában; 1135. táján kapta az aradi káptalan, mely 1349. eltiltotta birtokától a Laczkfyakat, 1405. pedig átiratta a rávonatkozó alapítólevelet. — **Milova**, l. Alsó- és Felső-Milova. — *Miszelecz* 1471. Udvari környékén (Temesben), a csanádi káptalané. — *Mogyoród* (egy 1723. évi térképen még Magyarata néven pusztult falu), Bruckenautól (Piskitől) é-ra. 1333. plébánia. — *Moldovác*, 1471. Kaproncza vidékén az Ábrahámffyaké. — *Molnári* (Molnary), a csicséri Háda-Szigeten, vagy attól mindjárt keletre feküdt³). 1428., 1448. és 1449. az aradi káptalan és bizerei apát közt határvillongás folyt e puszta miatt. — **Monostor** (Monustur, Monostre, Monustor, Monostor), ma Temesben, Orczifalva közelében. 1285. a Csanád-nemé. 1333. az aradi főesperesség egyik határplébániája. 1479. kir. jobbágyai erőszakoskodtak Szöllösön, miért is Nagy Ambrus temesi comes vizsgálatra utasította Aradmegyét. 1552. már Temesvárhoz tartozott. — Egy másik *Monostor* Kuvin és Kovaszincz közt feküdt, s helyét az oláhok most is monasteriának híjják. A pápai tizedjegyzék szintén Paulis közelében említi 1333-ban, mint plébániát. — *Monostorlaka*, (a mai Mondorlak) 1561-ben az aradi káptalané⁴). — *Monyorós*, l. Alsó-, Felső- és Középső-Monyorós. — *Musa*, Soborsin pusztája. L. Felső-Musa.

Nagy-Bozva, L. Bozova. — **Nagyfalu**, Pécskától dny-ra a Maros mellett; 1463. és 1514. Aradban mint vámszedőhelyet említik. De már 1333., mint plébánia, a csanádi főesperességhez és így Csanádhoz tartozott. Ott említik a Maroson levő révét 1454. is és ott van most is. — *Nagy-Kecskés* (Nagykechkes) nevét a Kuvintól keletre emelkedő Kecskés-hegy őrzi; 1256. a Csanád-nemzetségé. — **Nagy-Kevesd**, 1479. Váradja uradalmában, Tót-

1) Dl. 29716. — 2) Bővebben *Karácsonyi*, Emlékkönyv, 122—3. s Tört. Ért. 1890., 161—4. és *Rács*, Zaránd, 214—5. Dl. 29743. — 3) A csicséri nép a szödi (mások szerint bizerei) romokhoz számított koczakaköves zömtorony (»kút«) s a többi omladék helyét ma is Morárinak híjja. — 4) Nevére nézve l. Tört. Ért. 1890., 165. l.

Váradtól ény-ra, a mai Gavosdia. — *Nagy-Szécsény*, I. Szécsény. — *Nagy-Székas*, a mai Székas Lugostól ény-ra, 1440—77. a solymosi uradalomban. — *Nádas*, 1437. a Herczegh-család pusztája. — *Nádasd*, Másik-Nádasd és Harmadik Nádasd a Berekszóba ömlő nádasdi patak mellett. Nádasd 1256. a Csanád-nemzetsége. A három Nádasdot Keszy Balázs 1471. a csanádi káptalannak adta. — *Negovanolcz* (így és Nygwanoczy), 1440—77., 1510. a solymosi uradalomban, Szabadfalu és Voksincz közt. — *Negyedik-Kizdia*, I. Kizdia. — *Novák* (Noák) a mai Mondorlakkal átellenben. 1135-től az aradi káptalané s ennek birtokául írják 1561. is. 1355., 1377., 1385—6., 1399., 1411. a Laczkfyakkal perelt birtoka miatt a káptalan. 1496. az Alerdő, Ösztövér és Kér nevű erdő fekiúdt mellette¹⁾. Bírája 1511-ben Kerekes Elek²⁾. — *Nyárrév*, Bak falu és a Maros mellett, mint neve mutatja, révvél. Zábránynyal és Cseraljával együtt emlegetik. 1463—72. a Pósáké, 1517. Kenéz Jánosé és Pethő Ferenczé, 1561. Pethő Péteré s Jánosé, Mágocsyé, Liszthyé s özv. Zaynéé.

Odvas (Odwas, Odvas, Oduos), ma Otvos, a Maros mellett, Konop és Milová közt. 1440. Országh, 1477. Bánffy, 1510. György örgróf, 1597. Jósika kapta. — *Ohaba*, a mai Ohaba lunga, 1440—77. a solymosi uradalomban. — **Ohaba**, a mai Ohaba Szerbszka, 1427—1479. a váradjai tartományban. — **Ohaba**, a mai Szoborsin és Váma közt; sőt, téves hagyomány szerént³⁾, ennek helyén épült volna Soborsin. 1440. az Országhoké, 1477. a Bánffyaké, 1510. György örgrófé. — *Ohabicsa*, 1440. falu, 1477. és 1510. már pusztá a solymosi uradalomban, Ohaba Szerbszka közelében. — *Olmos* (talán Ónos) 1452. a Fejéregyházyaké, 1500. az Országhoké a szódi uradalomban, Fülöptelek és Remete vidékén, hol egy patakot ma is Hónosnak neveznek. — *Oshyz* földje 1232. Basarág és Sziond közt. — *Ovopáty*, Lapusnik és Lőkösfalva közt, 1440. Opath és 1477. Owopathy néven a solymosi uradalomban. Eredeti neve Apát lehetett.

Ördöglyka, ma Luka vagyis Greifenthal, ép az Ördögárok (római sáncz) mellett; 1471. Erdeglyka néven. Borzlyuk uradalmában. — *Öregkolcz* (Wyrygkowcz, Wregkolcz) 1440—77. a solymosi uradalomban a Ménes-patak völgyében. — *Ötvenablaka* (Ewthwenablaka, Ethwen Ablak), ma Ötvenes pusztá, Aradtól é-ra. 1471. a Szeri Pósáké a szentpáli uradalomban⁴⁾; 1489. (Ewthween néven) a királyé; 1457—1490. a Hunyadiaké, kiknek magvaszakadtával 1508. (Kötvenablaka, helyesebben Ötvenablaka néven) Podmaniczky János és Horváth Iános kapta; 1553. Getthyey Jánosé; 1561. Ötvenablakos földesura Ujlaky Sebestyén, Papfy Lajos, Mágocsy Gáspár, Glesán Miklós és özv. Zay Györgyné.

1) Története u.-o. 203—5. — 2) Dl. 22214. — 3) *Fübián*, I. 47. — 4) *Csánki* (I. 701.) szerént két különböző hely. A Pósák faluja Ménesi és Bodorlak vidékén állott volna; ettől a mai Ötvenes sincs távol; de ha Ötvenablaka 1457. Szilágyi Erzsébeté volt, ezt csak úgy érthetjük meg, ha Csanádba helyezük, hol 1484. is említik.

Panád, a mai Új-Panád. 1315. Dósa kapta. 1333. már plébánia. 1486—7., 1495., 1500—2. az Országoké, s a sződi kastélyhoz tartozott. 1561. Nagy, Zayné, Mágocsy, Pászthory és az Ábrahámffyak szegényebb ága volt a földesura, 6 portával. — *Papfalva*, a mai Neudorf táján, 1463. a Szeri Pósáké. — *Papok-Fejéregyháza*, l. Fejéregyház. — *Papok-Ségje*, l. Ség. — *Part* vagy *Parti*, l. Alsó- és Felső-Part. — *Patak* (máskép Kalodva-Patak), a Kalodvai-völgy torkolatánál; 1475. várral. — 1355. az aradi káptalan faluja; 1440. Ország, 1477. Bánffy, 1510. György örgróf szerezte meg. — *Paulócz* (Pavlovecz, Pawlocze, Paulovcz, Pawlesth) Radmanest körül. 1440. Ország, 1477. Bánffy kapta a solymosi uradalommal. — *Peleczeke* (1471-ben Beleczeke), Kapruczától é-ra, a Pliski-völgyben, 1471—1519. az Ábrahámffyaké. — *Pernyefalva*, ma Pernyest, Soborsintól é-ra, 1479. a váradjai uradalomban. 1483. a Bánffyaké, 1510. György örgrófé. — **Perő** (Perew), a mai Perul, vagy inkább a Székas és Bara közt levő Dealu Pueri őrzi emlékét (Lugostól ény-ra). 1337. a Csanád-nemzetsége; de inkább Fülöpköve közelében említik. — *Pesiös* (Pestews), 1337. ugyanott. Most pusztá a Kaprióra mellett lévő pestesi völgyben. — *Pesiösfő* (Peztuzfew), 1366. a Csanád-nemzetsége. Kétségtől az épen most említett pestesi völgy eredeténél. — **Petercse** (Petherche, Petterche), a mai Petirs, Lippától dk-re. 1337—1444. a Csanád-nemzetsége. — *Petrócz* (Petroicz, Petrowicz), a Repes-völgyben; 1440—1510. a solymosi uradalomban. — **Pécsk** (Pechk), a mai Pécska, a Maros mellett, melyen réve vagy gázlója volt 1421., midőn új adományúl kapta a csanádi káptalan. Mint vámszedő helyet 1514. is említik. 1516—17. Pécsky Mátyás aradi kanonok volt. 1549. Pécsk, az urbarium szerint, Csanádban feküdt. (1750. nov. 11. Pécskát Aradhoz, Pusztá-Pécskát Csanádhoz csatolták). — *Pél*, l. Jászpél. *Péntek*, Radnától é-ra, 1440—77. a solymosi uradalomban. — *Péntekülése* (Penthekylese), ugyanennek közelében; 1446. az Országoké. — *Poklosi* (Puklussy), Simándtól délre, az Ördögárka vidékén lehetett; 1256. a Csanád-nemzetsége. — *Polyana*, Tót-Váradtól ék-re, — 1479., 1483. ennek uradalmában. — *Pongráczfája* (Pongrachfaia) a Maros mellett, Zádorlaka átellenében; 1247. és 1256. a Csanád-nemzetsége. — *Pongrácztelke* (Pangraczthelke), 1247. amannak szomszédságában. Valószínű tehát, hogy az 1437. és 1486—7. említett *Pongrácz* a két falu egyesüléséből keletkezett. — 1510. és 1518. már Csála pusztái. Közeliükben volt a Pongráczörvénye nevű halastó. — **Pozsoga** (Posga, Posoga), ma ugyane néven Krassó-Szőrényben, a Maros mellett. 1366., 1455., 1508. a Telegdyké. — *Pókatornya*, l. Mátyustornya. — *Pörszékely* (Pozekel), 1466—78. a Dóczyké, a megye szabatos megjelölése nélkül, Szent-András és Gyarak között. — **Pörség** (Puerseegh, Pwrseegh, Peerseegh, Perwsegh, Pwrseegh, Persek,) Peszák, a mai Torontál ék-i részén, Perjámostól dny-ra; 1399—1549. gyakran említik.

Radacsiva-Kizdia, l. Kizdia. — *Radajócz*, (Radayowcz, Radowecz) 1440—77. a solymosi uradalomban, Bruznik közelében. — *Radamócz* (Radomewcz), Felső-Kövesd és Sistarovecz közt, 1440—77. a solymosi uradalomban. — **Radmanócz** (Radmanowcz) Bara és Spata közt, a mai Radmanecz, Lippától dk-re. 1440—77. Solymos tartozéka. — **Radna**, mai helyén, Lippával átellenben; 1477-ben¹⁾ Magyar-, Középső-, Rác- és Új-Radna néven 4 különböző helység; s ezeken kívül még egy Radna nevű pusztájok is volt a Bánffyknak. 1494. Alsó- és Felső-Radnát is említnek. 1440. Országh, 1477. Bánffy, 1490. Corvin János, 1510. Brandenburi György, 1561. a király a földesura. 1514. némi szerepet játszott «Dorff Radnern», midőn Dósa Solymost ostromolta. Kápolnája — melynek helyén emelkedik most a híres búcsújáró-templom — állítólag 1520. épült. 1559. e falut tévesen Temeshez számította a király. Egy 1663. évi krónika szerint s így kétségkívül már a XVI. században is — ezüst és rézbányákat műveltek ottan. — *Ravasz*, 1478. óta többnyire nemesi névben. Asszonylaka táján feküdhett. — *Rác-Radna*, l. Radna. — *Rágásföldű* (Ragasfeldew), a Marosba Valemárénál ömlő Rogoselui-patak mellett, 1477. a solymosi uradalomban. — *Raznicza*, 1510. Solymos vidékén. — **Remete**, ma Königshof Temesben; 1471—1500. a szödi uradalomhoz tartozott. — *Repes* nevét fenntartotta a Répás-völgy és Répás-major Temesben. 1440—77. (mely utóbbi évben Répásnak írják) a solymosi uradalomban. — **Rékas**, ma Rekesel, vagyis Altringen. 1436. a Berekszó mellett említik. 1499. Kis-Rékas a Ravazdyaké volt. — *Rékasacz*, emennek szomszédságában, vagy vele egy lehetett; 1552. a Gaalok kapták a két Bagddal és Györkkel együtt. — *Rincsor* (Riusor, Rynestor, Rewesor), Szerkoványa és Galsa közt, 1479. a váradjai uradalomban.

Salafő (Salafe), talán Zalaflő, Gyarak és Ménesi közt; 1561. Bebek Györgyé 27 telekkel. Valószínűleg a Kecskésről leömlő egyik patakról nevezték el. — **Ság**, másképp Mező-Ság (Mezewsagi, Mezeusak, Mezesag, Sag, még 1561. is Saagh), a mai Segenthau vagy Dreispitz, Temesben²⁾. 1333. már plébánia Mező-Ság. 1489. Ethele István, 1510—11. Ravazdy Péter, 1561. Kassay János a földesura. — *Sándorfalva*, Hasznosfalva vidékén, 1455. a Telegdyeké. Fekvése ösmeretlen. — *Sáregyház*, Cserfalva, Kő, Bodrog és Hodosd közt felsorolva, 1561. Pászthory Jánosé. — *Sárszó* (Saarzew, Sarzew) Lippától dny-ra s Hodostól ény-ra, 1330—1439. említik. 1471. a Keszyek a csanádi káptalannak adták. — *Sásszerteleke*, 1508—18. Vizes pusztája. — **Sebes** Odvos és Konop közt feküdt, a nevét ma is viselő Sebes-völgyben (Valea Sebesului). 1440—77, a solymosi

¹⁾ Elesik tehát *Fábián* (I. 123.) azon állítása, hogy Radna alapját Janics ferenczrendi barát csak 1553. vetette volna meg. — ²⁾ 1333. Oyczewsinak másolták (Csanádi Schem. 1880., 41. l.); a Monum. Vat. (I. 1., 146.) már helyesen Mezewsaginak. Azt a kiírást tehát, mint értelmetlent, figyelembe sem vehetni.

uradalomban. — **Selle**, a mai Czella, Krassó-Szörény é-i részén; 1427. Garay Jób kapta, kitől 1479. Bánffy Miklós és Jakab vette meg. — 1510. (Zegle néven) György örgróf kapta. — *Serfesd* (Serfesd, Serfesdev, Seruusdey) Fellak közelében. Aradban említik¹⁾ már 1330., midőn a Garayaké volt. 1455. az e családdal rokon Botosoknak fiúágon történt magvaszakadtával a Botos-lányok, majd 1478. — már mint pusztát — a Jaksicsok kapták. 1561. óta Csanádhoz számították. — **Ség** (Seegh, Seeg), 1398-ban Király-Ség, 1561. Papok-Ségje név alatt, valószínűleg azért, mert egyik része a kincstáré volt s a másik az aradi káptalané, mely ezt még alapítatása idejében kapta. Később Kis- és Nagy-Ség (Szeg) név alatt a reformátusok egyházai közé tartozott. Ma Ség, Aradváros egyik külvárosa, melytől 1411-ben, midőn bitorlólítól visszanyerte a káptalan, a Szárazér (a mai Holt-Maros) választotta el. 1496. Dóczy, 1498. Haraszthy dúlta a káptalan itt levő javait. 1561. még 4 portája volt. — *Simánd*, ma Pusztasumanda, Königshof és Bencsek közt, a római sáncz mentén, Temesben. Már 1290. tiltakozott eladatása ellen a Csanád-nembeli Pál; 1323. Fülöplaka szomszédjának mondják; 1333. plébánia; 1339. a Csanád-nem tagjai, — 1360. viszont az e nemből való Telegdyek osztozkodtak rajta. — Vele egy, vagy csak szomszédos vele *Tót-Simánd*, Mácsalaka és Fülöptelek közt, 1500. a szödi uradalomban. — *Simanócz* (Symanowcz) Bratasinácza és Alsó-Székas közt, 1479—83. a váradjai uradalomban. — **Solymos**, mai helyén, Váralja és Magyar-Radna közt; egy sorsa volt a várral. (L. ennek történetét. — *Sopron*, I. Két-Sopron. — *Sopron*, a mai Allios vidékén. 1446—1457. a palotai Czibakoké. — **Spatta** (Zpatha), ma is e néven, Krassó-Szörény ny-i részén; 1440. Országh, 1477. Bánffy szerezte meg. — *Sterkovác* (Stherkowacz) Dobreincze és Baniczi közt, 1440—1510. a solymosi uradalomban. — *Sterkoványa* (Stherhovanya, Ztherkonya) Pernyest és Rincsor közt, 1479. és 1510. a váradjai uradalomban. — *Siregolcz*, Bukócz és Bánya közt, 1440. a solymosi uradalomban. — **Szabadfalu** (Zabadfalw), ma Zabalcz, Lippától dk-re; 1440. a solymosi uradalomban. — *Szalainya-Kúta*, 1366. a Csanád-nemzetségé; ezé 1455. Szlatina is a Maros mellett, mely ezzel kétségtelenül azonos. A pestesi völgyben feküdt. — **Szalcsva** (Zaczwa, Salchwa), ma Szelcsova, Krassó-Szörényben. 1455. Telegdy Lőrincztől Illyey János vette meg. E családé 1508. is — *Szamarócz* (Samarowcz), Martoni vidékén említve, a solymosi uradalomban; 1477. a Bánffyaké. — **Szarvaság** oly régi elnevezés, mint a Konopi-völgyben a Medveág; ma Szoroság a Valea-mare mentén, é-ra Tót-Váradtól, melynek uradalmába tartozott 1483. és 1510. — *Szavas* (Zavas, Zawas) 1440. a solymosi uradalomban, a Repes-völgyben. — **Szavarsin** (Zawasim, Zawa-

¹⁾ Abból, hogy ekkor Seruusdeynek írják, ki ne hozza valaki, hogy Servus dei (Isten szolgálója) volt a neve, mert úgy járna vele, mint a Névtelen Jegyző, ki Deést a pogány magyarok Deus-kiáltásától származtatta. Serfesd és Serefel régi magyar keresztnév.

syn) Gözevámja és Ohaba közt, a mai Soborsin. 1479. és 1510. a váradjai uradalomban 1551. a soborsiniak Petrovicscsal viszályba keveredtek s Martinuzzinak esküvel ígérték, hogy neki ellenállnak. Ekkor tehát vára is volt s ennek nyomait pár évtized előtt még mutogatták a Czukorhegyen. — *Száldobágy* (Zaldobagh, Zabólath, Szalobaty), 1479. a szádjai uradalomban, a mai Birkistől k-re. — *Száldobos*, Parti és Dorsz közt; 1471. a Keszyek a csanádi káptannak adták. — *Szárchaháza* (Zarchahaza, Zarthahaza, Sarsahaza, Zarchiaza, Szarchyahaza). Még 1743. is Szent-Tamás és Ferigyház közt sorolják föl Szeroczház néven¹). 1437. Ország M., 1495. leánynegyedül Ország Katalin kapta; 1500. a szódi kastélyhoz tartozott; 1549—1561. az adójegyzékekben még szerepel, Kő és Bodrog közt. — *Szelistye*, Bánya és Musa közt, 1479. a váradjai uradalomban; 1510. György örgróf kapta. — *Szent-András* (Senthanduryas, Zenthandras) Gyorktól ény-ra; 1380—1451. az aradi préposté. — *Szent-Demeter*, Jászpél és Kinged közt; 1360. a Telegdyek osztoztak rajta; 1484—1492. Csanádhoz, 1489. részeit Aradhoz számították. 1493. Besseney Kristóf itt levő javait elzalogosította Dóczy Imrének. — *Szent-György* (Zenthgergh, Zenthgyergh), még egy 1761. évi térképen is ény-ra a Háda-(Adda)-szigettől (Mondorlak és Glogovác közt). Aradban 1444. említik először; 1561. az aradi káptalané. — *Szent-Iván* (Zentywan), először 1434. és 1444. nemesi előnévben; 1498—9. az aradi káptalané; 1607. Arad pusztája; 1761. ugyanazon térkép Glogovác és a Háda-sziget közé teszi. — *Szent-Margita* puszta kilenczedének szedésétől 1495. özv. Dóczyné mindenkit leltitott. — *Szent-Mária* (Zenth Maria, Zenthmaria), a kimondásban talán Szentmarja, a mai Múra, Csála mellett. 1465. a Muthnokyak, 1470. a Mezögyániak, 1473. a Dóczyak, 1483. a Dienessyek a földesurai. 1487., 1495—1498. mind több részt szereztek ott a Dóczyak. 1506. ítélet útján a Dóczyak elvesztették ugyan, de még 1519. is tiltakozniok kellett ellenök a Dienessyeknek s 1520. tényleg Dóczy kapta meg Szent-Máriát. — *Szent-Mihály*, máskép Veszető, Szombathely vidékén; 1359., 1393., 1479. Csanádban. 1428—1449. a bizerei apát faluja. — *Szent-Miklós* (Zenthmiklos), Szemlak és Pécska közt, a Maros jobb oldalán¹); 1472. a Varjassyak tartottak rá igényt. 1489. a Dóczytól lopott lovat itt találták meg Major Péternél. 1559. a gyulai katonák pusztították. — **Szent-Miklóstelke**, a mai Kis-Szentmiklós; 1471. a csanádi káptalan kapta. — *Szent-Tamás* (Sanctus Thomas, Zenththamas), Arad és Pécska közt, a Holt-Marostól é-ra²); 1334. plébánia. 1485. nemesi névben. — *Szente-Tornya* (Zenththornya), puszta Orosháza és Szarvas közt. 1463. Aradhoz, 1471—77. Békéshez számítottak. Ma is Békésvármegyében fekszik. — *Szeremiklósfalva*

¹) 1761. térkép (Szentkláray, Százév, I.). *Csánki* ugyanitt Csanádba teszi s az aradi Sz.-Miklóst a mai temesi Kis-Szent-Miklóssal azonosítja (I. 703. és 779.); ez inkább Szent-Miklóstelke. — ²) 1761. évi térkép *Szentkláray*nál, I. B.

(Zere-Miklosfalwa, Zerenyklosfalwa, Zeremyklosfalwa), 1464. a Báthoryaké. Baialestefalwa (a mai Baia) és Medvefalwa (a mai Cioka Ursoini) vidékén említik; ez utóbbtól keletre s Baiától ék-re valóban ott van a Magura-Seri, a helységnek nyoma nélkül, hacsak dél felé «La Rovina» (A rom) nevű magaslat nem utal rá. — **Szesztaróc**z (Felsew- és Alsosestarocz 1440-ben; Sestharowczy 1477-ben) a solymosi uradalomban; a mai Sistarovecz, a hasonlónevű völgy fejeánél. — **Szécsény** (Zechen, Zehen, Zechen, Zechewn), a mai Szécsány, Temesben¹⁾. 1360. Kis-Szécsény a Telegdyeké; 1452. Nagy-Szécsényt a Marczalyak eladták Hunyadi Jánosnak; 1442., 1451., 1452., 1488. szintén két Szécsényt említnek Aradban az oklevelek, — néha (1480. 1506.) Csanádban is. Máskor egyszerűen Szécsénynek nevezik. 1333. az aradi főesperességben már tekintélyes plébánia; 1337. két papja volt. Ugyanekkor említik, hogy egy forrás bugyogott fel a falu közepén; keleti oldalán állt Csanády Mihály kuriája, a nyugatin Telegdy Csanád esztergomi érseké; éjszakra az ú. n. nagyút vezetett; délen egy várga háza állott. A falu közepén levő forrástól egy utcza egyenesen a templomhoz vezetett. E kútat 1458. Albertkútjának nevezték. Földesurai régebben a Csanádyak és Telegdyek, 1452. a Marczalyak és Hunyadiak, 1458. a Bosoryak, 1485. a Jaksicsok. 1438—48. Szécsényi János aradi kanonok volt. — *Székas*, I. Felső- és Nagy-Székas. — *Székas-Kalodva*, I. Kalodva. — *Szigetfő* (Zygethfew, Zykethfew), 1479. a szádjai, 1510. a sugdyai uradalomban, Veresmart és Selle közt, a mai Osztrov, melynek neve szigetet jelent. — *Szilas* (Zylas, Sylas), 1479. a váradi uradalomban, Kis-Kövesd és Dombavicza közt. — *Szilvagy* (Zylwagh), majd Szilvagy-Kalodva, a mai Kladovai-völgyben feküdt, 1439. — *Szilvásfalva*, ugyanott; 1464. a Báthoryaké lett. — *Sziond* (Zyond, Ana-Zehund, Zyhan, Zyhond), a mai Szionda-pusztá Tornya és Batonya közt. Már 1230—32. az aradi vár tartozéka. 1437. és 1446. a Szárazér mellett (a megye megjelölése nélkül) a Herczegheké, kik 1546. is igényt tartanak rá. 1454. Hunyadi kapta. 1463. egy részét a Varjassyak és Csirayak követelték. 1549. már határozottan Csanádhoz számították. — **Szlatina** (Slathyna, Zlathyna), ma ugyanezen néven a soborsini járásban. 1439. Garay, 1479. Bánffy, 1510. György örgróf kapta. — *Szlatina*, másképp talán a már említett Szalatnyakúta (I. ezt); 1455. a Telegdyeké (Zlathana néven). — **Szombathely**, (Zombathel, Zumbathel, Zombathel), a mai Szabadhely, a Maros jobbpartján. 1135. óta az aradi káptalané, mely 1370. már itt szenvedett némely sérelme miatt, 1428. pedig a szomszéd Molnári miatt perelt. 1333. plébánia. 1449., 1455., 1468. a Bothosoké. 1455. itt levő részeit Keszy Balázs részént az aradi káptalannak, részént a kalodvai pálosoknak adta; a káptalan, mely 1484. a remeték részét is elfoglalta, 1517-ben, mint maga mondja, háromszáz évnél nagyobb idő óta birtokos. 1501. II. Ulászló meg-

¹⁾ Bővebben *Tört. Ért.* 1886., 94—96.

erősítette a pálosokat itteni javaikban, melyeket azonban már 1511. eladtak. 1535. Petrovics dúlta. 1561-ben az aradi káptalannak, özv. Dóczy Miklósnénak és Szeleményi Lászlónak 4 portája volt itt. Még 1787. is Szombathelynek írta a megye. — *Szomorúfalva* (Zwmarynfalwa), úgy látszik, Iltyó átelében, a Trieste-hegy tövében. 1479. Szádjához tartozott. — *Szor* földje 1232. Basarag és Sziond közelében, Basarág és Szent-Tamás közt feküdhett. Talán egy vele Zoras, vagy Zawas, melyet 1332. Varjas és Gedus közt említnek. — *Szöllős* (Zewlews, Zewles), v. ö. Nagy-Szöllős és Aranyos-Szöllős. Vingától ény-ra feküdt s már 1333—7. plébánia volt. A pápai tizedjegyzék két ily plébániát említ egymás közelében (Scelews, Zolews); s az 1763. évi katonai térkép Vingától é-ra szintén két Selleust jegyez föl. Az 1561. évi dicalis összeírás már csak Aranyos-Szöllöst ismeri. 1465., 1468., 1473., 1498. a Muthnokyaké; 1470. Mezőgyáni a maga részét eladta Dóczynak, kit ide 1474. be is igtattak; 1479. a monostoriak dúlták; 1483. a Dienessyek is elzálogosították a maguk részét Dóczynak; 1495. a Muthnoky-részt Dóczyné vette meg s 1497. eladta fiának, kit ebbe 1498. beigtatni rendelt a király. Ítélet útján 1506. elvesztette ugyan Dóczy, de még 1510. az övé, mert villongott határai miatt Ravazdyval s 1511. zálogbavetette; 1519. Illyei Dienessy Tamás váradi kanonok és szöllősi plébános tiltakozott ugyan a Dóczyak itten való birtoklása ellen, 1520. azonban végkép megkapta e falut Dóczy Ferencz s 1561. is Dóczy Gáboré volt Aranyos-Szöllős. — *Sztaniszlóháza*, l. Gyertyános. — *Sztajanócz* (Ztainocz, Sthoyanowczy), 1440—1510. a solymosi uradalomban, Radmanócz és Szpata közt. — *Sztondincz* (Standincz), u. o., Kermelőczi és Bara közt. — *Szudas* (Zwdas) vagy Szuvas (Zouas, Zovos) 1256. a Csanád-nemzetségé; 1477. a Bánffyaké, 1510. György őgrófé, valahol Radna vidékén. — *Szunyogszeg* (Zwnyogzeg), Milova vidékén; 1440—77. a solymosi uradalomban. — *Szurakrév* (Zwrakrew) nevét ma is őrzi a Sura-völgy Vingától dk-re. 1256. a Csanád-nemzetségé.

Talmágy, l. Alsó- és Felső-Talmágy. — *Tamási*, állítólag az aradi káptalan ősi birtoka¹⁾. Arad egyik külvárosának, Gájnak egy részét, a mult században még Tamásdának hitták²⁾ s így Tamásit itt kell keresnünk. — *Telkes*, Odvas és Sebes közt, 1477. a solymosi uradalomban. — **Temesest**, Czigol és Gözevámja közt, 1479. Váradja uradalmában; ma is megvan, Soborsintól ék-re. 1510. György őgróf kapta³⁾. — *Terimtelek* (Therimteluk); 1256. együtt említik Szudassal. — *Tiszafalva* Soborsintól é-ra. 1479. a váradjai uradalomban. 1510. György őgróf kapta. — *Told* Nagy-Szöllős és Majlátfalva közt (a mai Temesben), 1443—4-ben a Fejéregyházyaké. — *Tófája* (Thofaya), Csálától délre. 1421—26. a Kolozsvá-

¹⁾ *Perecsényi*, A régi Orod dolgai, 20. — ²⁾ *Lakatos*, I. 49. — ³⁾ Temerkényt tévesen sorozza Dr. *Réthy* László (Pénzverő izmaeliták, 11. l.) az aradi helyek közé, mert ez Csóka és Szaná közt, Csanádban feküdt. (*Csánki*, I. 705.).

ryaké, majd a Csályayaké, 1519—25. Keserű Mihályé és Dóczy Ferenczé. Az 1561. összeírásban még említik, sőt az 1723. évi térképen is szerepel, mint Tótfaj. — A Tófája név némileg emlékeztet az Arad-város czímereiben is megörökített Póva-tóra. (Egy Tófő nevű, ettől különböző falu, 1472—1520. közt Temesben). — *Tót-Berbencze*, l. Berbencze. — *Tót-Hodos*, l. Hodos. — *Tót-Simánd* l. Simánd. — *Tóti* (Tothy), a Maros mellett, Bodrog vidékén; 1562. új adománykép kapta Cseffy és Vizessy. — *Tövis* (Thys), Váradjától é-ra. 1427. Garay, 1477. Bánffy, 1510. György őrgrof szerezte meg. — *Tövisgyház* Udvari és a két Mahus közt Temesben. 1471. a kesziektől a csanádi káptalan kapta. (A ma Aradban levő Tövisgyháza akkor Zarámban feküdt). — *Töviskvár*, l. a várak közt. — *Tudorócz* (Thwdorowcz) 1477. a Bánffyaké; pusztta volt Középső-Kövesd vidékén. — *Tusovo* (Twsovo) 1440—1490. a solymosi uradalomban, Repes és Petrőcz közt. (1477. Thwsthrew néven is).

Udvari (Wdwary) ma Dvorin, Vingától ény-ra. 1471. a csanádi káptalan kapta. 1480. Gyanthey Istváné; 1481. Dóczy egy részét zálogba vette Csályay Lászlótól, 1484. Pathócsy Orsolyától; abba 1482., ebbe 1485. igtatták be; 1484. egyik birtokosa Besseney Flóris; 1497. Udvarit Dóczyné fiának adta s ez 1504. hozzávette a Pathócsy-részt is. 1520. Dóczy pusztája gyanánt említik. Kis-Udvari pusztát Haraszthy 1488-ban adta Dóczynak. — *Újlak* (Vilak, Wylak), 1467—1443. a bulcsi apáté. — Egy másik *Újlak* a mai Féregyház vidékén feküdt 1446-ban. — *Új-Radna*, l. Radna. — *Ulma* (Wlma) 1479. a váradjai uradalomban, Lupest és Ohaba közt. *Ulmafalva* a galsai völgyben, Galsa közelében, 1479—1483. szintén a váradjai uradalomban. — *Unyás-Kalodva*, l. Kalodva. — *Úrkuta* (Wrkuta, Wrkucza) a mai Kapriora vidékén, 1337—1344. a Csanád-nemzetségé.

Vadkert (Vodkerth), 1367. a bulcsi apátságé. — *Valka* (Walka) Tófája és Fejéregyház vidékén; 1519. a Csályaiaké, 1525. a Dóczyaké. — *Varjas*, a mai Tornyától ék-re. 1437—1546. a Herczegh-család szárazérmelléki birtoka; 1465. a Jaksicsok megrohánták az itt tősgyökeres Varjassyakat. 1559—60. a gyulai katonák erőszakoskodtak ott. A megyét, a hová tartozott, világosan nem említik s így Csanádhoz is számíthatni. 1582. az egyik oklevél Csanádba, a másik (Tornyával és Batonyával együtt) épen Csongrádba teszi. — *Vasegyháza*, 1437. a Herczegh-család aradi pusztája, a Szárazér vidékén. — *Váma*, a mai Vinyest, Soborsin mellett, a réginek alapján épült kápolnával; 1479. még Wama, 1510. már Vinyest (Wygenisth) néven tartozott a váradjai uradalomhoz¹⁾. — *Váralja* Solymosvár alatt levő falut 1440. Országgh, 1477. Bánffy, 1490. Corvin,

¹⁾ *Csánki* (I. 763.) Vilmesdet veszi egynek Vinyesddel, holott Vinyestet még e század elején is Vámának nevezgették. (Vinyest vulgo Váma. Protoc. Parochiae Soborsinensis, 1812.)

1510, György örgróf kapta. 1514. a váraljai jobbágyok terheik könnyítését kérték ez utóbbtól. — *Verese gyház* pusztán állott már 1418-ban Szécsény és Fejéregyház közt, midőn betelepítés végett Szeri Pósa fia, Péter, Fejéregyházy Benedeknek adta át¹⁾. — Egy másik *Verese gyház* falu 1331. Aradban Szöllős és Feltímár csanádi falvakkal együtt Hasznosi Péter özvegyéé lett. 1418-tól kezdve helyesebben Zarándmegyében s 1507. mint Lökösháza pusztáját említik. — Egy harmadik *Verese gyház* 1360-ban Pál-ülése és Almaszeg vidékén feküdt. — **Veresmart** (Weresmarth) nevét őrzi a mai krassó-szőrényi Vörösmart, mely azonban a XVIII. század végén ősi helyét, a Maros áradásai miatt, odahagyta. 1427. Garayé, 1479. Bánffyé. — *Veres-Vinga*, l. Vinga. — *Veret* (Vereth), egy 1663. évi oklevél szerint Aradtól keletre, a Maros mellett²⁾. Az aradi káptalané volt. — *Vessző* (Wezew), Csanádmegye határán, a Maros közelében. 1430. a Varjassyaké. — *Veszető* (Vezethe), talán a vesze nevű halászeszközzel így nevezve. Másképp Szent-Mihály. (L. ezt). Alkalmasint egy Verettel. — *Vicze*, Keszi közelében; 1471. a Keszyektől a csanádi káptalan kapta. — *Villenfalva* (Wyllenfalva, Wlmafalva) 1479. a váradjai uradalomban. — *Vilmest* szintén. Vámától Vértecske választotta el. — **Vinga**, Temesmegyének ma is virágzó mezővárosa, árkokkal szeldelt halmokon. Már 1333—37-ben plébánia az aradi főesperességben. Kerek- és Veres-Vinga Aradban feküdt 1454-ben is, midőn Hunyadi Jánost és fiait a kerekgyházi uradalomba ígtatta az aradi káptalan. — *Vizes* (Wyzes), ma Csanád pusztája. Batonyától ék-re. Egykori monostorának csupán neve maradt fenn³⁾. 1437., 1446. a Herczegh-, 1455. a Bothos-, 1485. a Vizessy- és Horváth-, 1487—1497. a Dóczy-családé. 1563. máj. 9. Vizessyék már mint pusztát kapták új adományúl. — **Vizma** (Wyzma és Wysnya) 1440—1477. a solymosi uradalomban. Ma is e néven áll e falu Szpata és Krivobara közt, Temesben. — *Voksincz* (Woksynczy és Woxincz) Bruzniktól keletre, hol a patakot ma is Válea Voksintzuluinak híjják. 1440—1477. a solymosi uradalomban. — *Vonuk* (Vorur? Vonuc; 1720-ban még Vomukháza), a mai Aradváros délkeleti része. (L. 176. l.). — *Vrehőcse*, helyesebben talán Verőcse (Wrechewcze), Gutonya és Vrekolcz táján, 1440—77. a solymosi uradalomban. — *Vrekölcs* (Wrekolcz), Öregkolcz vidékén; 1440. a solymosi uradalomban. — *Vucsecs* (Vuchech), Marján és Novák közelében; 1377. az aradi káptalan perelt miatta Laczkfyékkal.

Zagoricza (Zagorycza, Zagorichye, Zagwincz), Besen mellett, a Hodosi-völgyben. 1440. Ország, 1477. (Besen-Zagoricza néven) Bánffy, 1510. György örgróf szerezte meg. — *Zamarinócz* (Zwmarinocz, Zamarynowcz), Bruznik vidékén, 1440—77. a solymosi uradalomban. — **Zábrány** (Zabran), ma Zábráuy, Lippától ny-ra. 1349-ig a titeli káptalantól Tötös

1) Sztáray-okl. II. 192. — 2) *Rupp*, III. 61. A Tört. Ért. szerint (1888., 9. l.) egy Vonukkal s így a mai Arad helyén feküdt. — 3) Wyzesmonostor, 1483. — Dl. 18791.

mester bérelte. 1463. Külső- és Belső-Zábrányt Szery István elzálogosította; Szery György leányai 1472. megszerzésétől eltiltották Országhékat és Ongor Jánost. 1471. «mindkét Zábrány» néven említik. 1506. a Pethő-család visszakapta. 1561. Mágoocsy, Liszthy, Pethő János és Péter s özv. Zayné osztozott rajta. — **Zádorlaka** (Zadarlaka, Zadurlaka, Zadorlaka), a mai Zádorlaka, Temesben. 1333—7. már plébánia. 1465—1520-ig terjedő történetét lásd a Mezőgyáni-, Muthnoky-, Dienessy- s főkép a Dóczy-család történetében; váráról szintén volt már szó. 1511-ben réve volt a Maroson. 1514. Dósa, 1551. a török foglalta el e falut. 1561. azonban még mindig Dóczy Gábor volt a földesura. — *Zámsor*, I. Alsó- és Felső-Zámsor. — *Zivernicze* aradi pusztát 1508. Ábrahámffy zálogba vetette Haraszthynak. Kaprióra vidékén feküdt. — *Zombró* (Zwmbro) Avas és Czigol közt, hol a Temesesti-völgybe szakadó Zimbrói-patak maig fenntartotta nevét. 1479., 1483. és 1510. a váradjai uradalomban.

